

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข

นางสาว วัชรีย์ ธนศิริพันธ์

รหัส A4577737

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

ISBN

บทคัดย่อ

วัชร ฐนศิริพันธ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ อลิษา รักษาชล,...68...หน้า

ISBN.....

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบว่ากองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลได้จัดสรรให้ทุกหมู่บ้าน จะเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน โดยท้องถิ่นจะมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง มีศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคตได้เพียงใด

โดยเป็นการวิจัยเฉพาะกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข เพราะเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยลงไปปฏิบัติจริง อาศัยต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ในการประเมินโครงการ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.1-12 ศึกษาจากเอกสารและการสังเกต ส่วนข้อมูลที่เหลือได้จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ผู้กู้ รวมถึงผู้นำชุมชน และสมาชิกทุกคนในหมู่บ้าน โดยข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัยพบว่ากองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข สมาชิกในหมู่บ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน โดยมีสมาชิกกองทุนจำนวน 122 ราย มีคณะกรรมการ 15 คน เป็นชาย 8 คน หญิง 7 คน ได้มีการอนุมัติเงินให้กู้ 2 ครั้งมีผู้กู้ 112 ราย เป็นเงิน 1,203,000 บาท มีการชำระเงินกู้ครั้งที่ 1 จำนวน 27 รายเป็นเงิน 199,000 บาท ได้ดอกเบี้ยเงินกู้จำนวน 3,980 บาท คงเหลือผู้กู้ 85 ราย เป็นเงิน 824,000 บาท ยอดเงินคงเหลือ 179,980 บาท และยอดเงินสัจจะสะสม 31,720 บาท โดยส่วนใหญ่ผู้นำเงินกู้ไปใช้ด้านการเกษตร เงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทสมาชิกกองทุนใช้เป็นเงินหมุนเวียนในการลงทุนประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ทำให้เกิดการเพิ่มรายได้และเกิดการจ้างงานในชุมชน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(อาจารย์อติษา รักษาชล)

กรรมการสอบ

.....

(อาจารย์อติษา รักษาชล)

.....

(อาจารย์อิสรา ประมูลสุข)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ

.....

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร พาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ อลิษา รักษาชล อาจารย์ที่ปรึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองสรวง
  - คุณ ชัชฎาภร ราชวงษ์ อาจารย์ร่วมปรึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองสรวง
  - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข ,อาจารย์ ดร.สุนิตยา เตื่อนนาดี ,อาจารย์ รัชฎาพร วิสุทธารกร ,อาจารย์ชนิดา สุกแสงปัญญา ,อาจารย์ วัลลพ สุปัญญาโชติสกุล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ ปรึกษาด้านวิชาการ
  - นายอำเภอ , ปลัดอาวุโส , พัฒนาการ , เกษตรอำเภอ , อำเภอขามทะเลสอ ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูล
  - กำนัน , องค์การบริหารส่วนตำบล , ผู้ใหญ่บ้าน , ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน , คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองสรวงทุกท่านที่ให้ข้อมูล สถานที่ และความร่วมมือในการปฏิบัติงาน
  - ชาวบ้านหนองสรวงสันติสุขทุกท่านที่ให้ความร่วมมือทุกๆด้าน
- ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษา

เป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วัชร ธนศิริพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	6
3. แบบติดตามสังเกตการคัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
5. การประเมินความพร้อมของกองทุน	11
5. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบ ซัพพโมเดล	12
6. เอกสารหลักวิชาการอื่นๆ	14
7. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	15

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมิน โครงการ	16
1. รูปแบบการประเมิน	16
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	19
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด	21
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	30
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	31
7. วิเคราะห์ข้อมูลและตีความ	31
สรุปการวิเคราะห์ข้อมูล	32
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมิน โครงการ	33
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	33
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม	45
3. การมีกระบวนการพึ่งพาตนเองและการสร้างเศรษฐกิจ	
แบบพอเพียง	55
4. ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม	56
5. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุ	
เป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุน	58
6. การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดการเชื่อมโยง	
ภายในระหว่างหมู่บ้าน/ตำบล	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มอาชีพ	60
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์	62
บทที่ 5 สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ	63
1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	63
2. วิธีดำเนินการ	63
3. ผลการดำเนินการ	64
4. อภิปรายผล	64
5. ข้อเสนอแนะ	67
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก	70

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ความยากจนของประชาชนในชนบท คือการไม่มีคุณและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลจึงมีเจตอาณานต์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองผู้พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2544 โดยใช้ชื่อว่า “กองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข” สำนักงานตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่ 190 หมู่ 9 ต. หนองสรวง อ. ขามทะเลสอ จ. นครราชสีมา มีสมาชิกตั้งแต่เริ่มตั้งกองทุนจนถึงปัจจุบัน 122ราย ได้รับโอนเงิน เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2544 การบริหารจัดการกองทุนโดยมีคณะกรรมการกองทุนคือประชาชนในหมู่บ้านนั้น ๆ เพื่อให้การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ทางภาครัฐจึงได้มีการรับบัณฑิตที่ว่างงานเข้า โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เข้ามาติดตามและประเมินผลของโครงการกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของกองทุน และการบริหารจัดการกองทุนจะสามารถทำให้กองทุนพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืนหรือไม่ เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของท้องถิ่นนั้น ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขบรรลุเป้าหมายเพียงใด

1.1 หมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ให้ดีขึ้นหรือไม่

1.2 หมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

1.3 ประชาชนในหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมมากน้อยเพียงใด

2. เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว

3. กรอบความคิดทางทฤษฎี

รูปแบบแนวความคิดเกี่ยวกับการประเมิน ได้มีผู้เชี่ยวชาญ หลายคนให้แนวความคิดต่าง ๆ กัน อาทิ

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationole and Model of Evaluation) ไทเลอร์ กล่าวถึงการประเมินว่า “การประเมินถือการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้รอบแนวความคิดของการประเมินในยุคใหม่ของไทเลอร์ จำแนกออกเป็น 6 ส่วน คือ

1. การประเมินจุดประสงค์
2. การประเมินแผนการเรียนรู้
3. การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
4. การประเมินเพื่อการนำโครงการไปปฏิบัติ
5. การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา
6. การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

ไทเลอร์ ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการว่า เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการควรพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

2. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริพเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) สคริพเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมิน “การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวมข้อมูลการตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน” โดยได้จำแนกประเภทของการประเมินออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมิน ที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการ หรือไม่โดยแบ่งการประเมินเป็น 2 ระยะ คือ

1.1 การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) มีเป้าหมายของการประเมินเพื่อหาข้อมูล ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินโครงการ เพื่อแนวทางในการพัฒนาโครงการต่อไป

1.2 การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) มีเป้าหมายคือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดคุณค่าความสำเร็จของโครงการ

2. การประเมินเน้นผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะทำผลกระทบอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ

นอกจากนี้สคริปเวท ได้จำแนกการประเมินความสิ่งที่ประเมินออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่

1. การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อาทิ จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา อาจกล่าวได้ว่าประเมินวิธีนี้เป็นการประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินการโครงการ

2. การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

3. แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็น ทางเลือกในการตัดสินใจ” ซึ่งในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้ใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) โดยที่อักษรแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

4. วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสังเกต. และข้อมูลมือสอง จาก จปฐ กชช 2 ค.

ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มประชาชนตัวอย่างในการเก็บข้อมูล ซึ่งทำการเก็บข้อมูล 50 % จากสมาชิกของกองทุน

ขั้นที่ 3 ศึกษาการทำงานการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน และความก้าวหน้าของกองทุน

ขั้นที่ 4 กำหนดตัวชี้วัด จำแนกเป็น 2 ลักษณะ

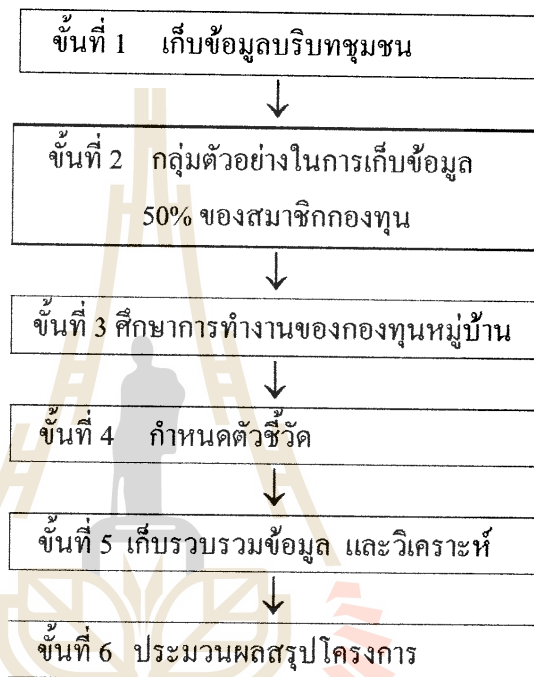
1 กำหนดค่าตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดที่เป็นตัวเลข โดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ เช่น ร้อยละ อัตราส่วน จำนวน และค่าเฉลี่ย

2. กำหนดค่าตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เป็นการกำหนดตัวชี้วัดในลักษณะของข้อความที่ระบุความคิดเห็น ความสอดคล้อง ความเหมาะสมตามความคิดเห็น ซึ่งในบางกรณีอาจจะเปลี่ยนการกำหนดค่าในเชิงคุณภาพเป็นเชิงปริมาณให้อยู่ในรูปของร้อยละหรือสัดส่วนระหว่างสิ่งที่ต้องการได้

ขั้นที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ชีพพีโมเดล

ขั้นที่ 6 ประมวลผลสรุป ของโครงการ

ซึ่งแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 วิธีการดำเนินงาน

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการประเมินโครงการ

1.กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุขบรรลุเป้าหมาย

1.1 หมู่บ้านหนองสว่างสันติสุขมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ให้ดีขึ้น

1.2 หมู่บ้านหนองสว่างสันติสุขมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ประชาชนในหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุขมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.ทราบปัจจัยที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุขประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.นโยบายหลักการและวัตถุประสงค์

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากความยากจนของประชากรในชนบทและชุมชนเมือง คือ ไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินรัฐบาลชุดปัจจุบัน ซึ่งนายกรัฐมนตรี ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาเหล่านี้ จึงเกิดนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมสร้างรายได้ สร้างงาน ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็ก เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง สร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.2.หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1.ความพร้อมของหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข
- 2.การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข
- 3.การปฏิรูประบบบริหารการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- 4.การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน
- 5.เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข
- 6.ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาตนเอง

1.3.วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข

- 1.เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
- 2.ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3.เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อ แก้ปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

4.เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ ชุมชน ท้องถิ่นและสังคมโดยรวม

5.ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2 ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2.1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ข้อ 1 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 2 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของ ข้อที่ 1 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ข้อความดังต่อไปนี้แทน
“คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวน ไม่เกิน 4 คน”

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบนี้แบ่งออกเป็น 9 หมวด ได้แก่

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับ กองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข ตำบลหนองสรวง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด นครราชสีมา

เพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขเป็น ไปด้วยความ เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ อันสนองนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง และนโยบายช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนพัฒนาบุคคลที่เป็นคุณประโยชน์ต่อสังคมและการพัฒนาจิตใจของประชาชนให้มีคุณธรรม ดังนั้นกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข จึงมีวัตถุประสงค์และวางระเบียบต่างๆดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

1. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ
2. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการแปรรูป
3. เป็นแหล่งเงินทุนกู้ฉุกเฉิน
4. เพื่อลดรายจ่าย

ระเบียบหมวดที่ 1 สมาชิก

ข้อ 1 คุณสมบัติของสมาชิก

- 1.1. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่น้อยกว่า 6 เดือน มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป
- 1.2. เป็นผู้ที่มิมีนิสัยอันดี มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน
- 1.3. เป็นผู้พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
- 1.4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 1.5. อุดหนุน เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 1.6. มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด

ข้อ 2 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 2.1. ยื่นคำขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 2.2. ผู้มีคุณสมบัติ ตามข้อ 1 สามารถยื่นสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครได้ทั้งลักษณะบุคคล และกลุ่ม แล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก
- 2.3. สถานที่สมัคร ณ ที่ทำการกำนันผู้ใหญ่บ้าน เลขที่ 190 หมู่ 9 ต.หนองสรวง อ.ขามทะเลสอ จ.นครราชสีมา
- 2.3. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่า จะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใด เข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม โดยมีมติเห็นชอบ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 3 การขาดจากสมาชิก

- 3.1. เสียชีวิต
- 3.2. ลาออกและได้รับการอนุมัติแล้ว
- 3.3. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน
- 3.4. ผู้กู้ยืมนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ตามสัญญา

ระเบียบหมวดที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ข้อ 1 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน” โดยสมาชิกในกลุ่มคัดเลือกตัวแทนขึ้นมากลุ่มละ 1 คน มาคัดเลือกโดยสมาชิกกองทุนทั้งหมดให้เหลือ 15 คน และทำการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

1.1 ประธาน รองประธาน เற்றுณญิก เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ ฝ่ายตรวจสอบ และที่เหลือเป็นกรรมการ

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน และที่ปรึกษา 5 คน

ข้อ 2 คณะกรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน

ข้อ 3 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- 3.1 บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
- 3.2 ออกระเบียบข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน
- 3.3 รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิกทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน หรือปัจเจกบุคคล
- 3.4 ดำเนินการและจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพต่าง และกองทุนอื่นๆที่มีในหมู่บ้าน
- 3.5 พิจารณาการให้กู้เงิน ตามระเบียบข้อบังคับ
- 3.6 ทำนิติกรรมสัญญา และกำหนดเงื่อนไข เกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน
- 3.7 จัดทำบัญชีและส่งมอบเงิน ที่ได้รับจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน คืนให้แก่กองทุน
- 3.8 ให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีผู้ถือหุ้น อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 3.9 คณะกรรมการกำหนดอัตราดอกเบี้ย ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
- 3.10 คณะกรรมการพิจารณา การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยตามความเหมาะสม

ข้อ 4 การพ้นจากตำแหน่ง

- 1.6 ครบวาระ
- 1.7 เสียชีวิต
- 1.8 ลาออกเมื่อได้รับอนุมัติ

ระเบียบหมวดที่ 3 เงินกองทุนของกลุ่ม

ข้อ 1 แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

- 1.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ
- 1.2 เงินที่ได้จากการบริจาค โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันใดๆทั้งสิ้น
- 1.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน

- 1.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 1.5 เงินฝากตั้งจะ ค่าหุ้น
- 1.6 เงินจัดสรรจากหน่วยงานเอกชนอื่นๆ

ข้อ 2 หุ้นๆ หนึ่งมีมูลค่าหุ้นละ 50 บาทจะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

ข้อ 3 หุ้นและการชำระหุ้น

3.1 การชำระค่าหุ้น ชำระด้วยเงินสด

3.2 การเปลี่ยนแปลงเงินฝากค่าหุ้นเปลี่ยนได้ปีละ 1 ครั้ง โดยให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ

ข้อ 4 เงินฝากตั้งจะ สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากตั้งจะทุกเดือน เดือนละ 20 บาท

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1.จัดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ทั้งนี้หัวหน้าครัวเรือนอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้

2.การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม โดยแต่ละกองทุนจะคัดเลือกกรรมการกองทุนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิงในสัดส่วนเท่ากัน ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน

คุณสมบัติของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. เป็นผู้มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงินและยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย

4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
9. ไม่เคยถูกไล่ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก

เมื่อดำเนินการคัดเลือกกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับบริหารกองทุน (กติกา) กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองของตนเอง

3. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ และสร้างจิตสำนึกร่วมกัน โดย
  - สร้างจิตสำนึกของคนในหมู่บ้านช่วยกันบริหารจัดการ
  - สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ทราบนโยบาย แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกองทุน
  - ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และบริหารจัดการกองทุน โดยช่วยกันคิด ช่วยกันทำ
- 2) การเลือกสรรคณะกรรมการกองทุน
  - จัดเวทีประชาคมชาวบ้าน เพื่อเลือกคณะกรรมการ
  - จัดเวทีประชาคมในครั้งนี้จะต้องมีจำนวนหัวหน้าครอบครัวสามในสี่ของหมู่บ้าน
  - ร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกคณะกรรมการ
  - เลือกคณะกรรมการกองทุนในระยะเวลาที่หมู่บ้านกำหนดไว้
  - เลือกสรรบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ
- 3) การจัดทำระเบียบข้อบังคับ

เพื่อดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว สมาชิกในหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนร่วมกันทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์รวมถึงวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน โดยมีประเด็นหลักเกณฑ์ตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

4) การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. จัดทำแบบขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ.2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

2. ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสินหรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องคือระเบียบ ข้อบังคับกองทุน

3. เปิดบัญชีกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

4. การประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้ว คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่างๆดังนี้

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- 3) ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- 4) ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 6) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- 7) การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

4.1. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ยืม คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้กู้ยืมเงินดังนี้

1) สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้ยืมเงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน 20,000 บาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกิน 20,000 บาท ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง

ไม่เกินจำนวน 50,000 บาท ส่วนกรณีการอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

3) ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารทราบโดยเร็ว

4) คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5) สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิก ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลา 2 ปี

6) การกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

7) การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย

กรณีกองทุนหมู่บ้านหนองหนองสว่างสันติสุข มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

- 1) ต้องเป็นสมาชิกของกองทุน
- 2) ต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น และส่งเงินฝากตั้งจะทุกเดือน
- 3) สมาชิกผู้กู้ต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ
- 4) โครงการที่ขอกู้ต้องดำเนินการได้จริงมีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

5) สมาชิกสามารถกู้ยืมเงินต่อคณะกรรมการเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมดังต่อไปนี้

- การพัฒนาอาชีพ
- กู้ฉุกเฉิน
- ลดรายจ่าย

6) สมาชิกผู้ได้รายละเอียด 20,000 บาท หรือ ไม่เกิน 50,000 บาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการควบคุมอนุมัติเงินกู้อย่างน้อย 20,000 บาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิกทั้งหมดเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกิน 50,000 บาท จะต้องใช้หลักทรัพย์สินค้ำประกันและบุคคลค้ำประกัน

4.หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

4.1 รูปแบบการประเมินแบบซิปป์โมเดล จำเนียรสุขหลายและคณะได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบซิปป์โมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ , (บรรณาธิการ) 2544:221-234] ดังนี้

แบบจำลองการประเมินของซิปป์โมเดลเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆเพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนักเรียนจะได้ข้อดี ข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ การประเมินด้านต่างๆประกอบด้วย

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นด้านความสัมพันธ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและเงื่อนไขที่เป็นจริงและยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหาอีกด้วย

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Context Evaluation) เป็นการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์เพื่อควบคุมการดำเนินงานของโครงการ และทำนายข้อบกพร่องเพื่อรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจและดูผลของความสำเร็จการนำเอาแบบจำลองซิปป์ไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะคือ

1. จัดหาโครงการ ศึกษาว่ามีปัญหาอะไรที่จะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินอยู่

4.2 รูปแบบการประเมินแบบซิปป์โมเดล (สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักสภาสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ,2545:89-91)

แนวคิดและรูปแบบการประเมินซิปป์ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีมได้กำหนดขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- 1) กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- 2) เก็บรวบรวมข้อมูล
- 3) วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศเพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สตัฟเฟิลบีมยังได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการในช่วงต่อไป มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ

5. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (การมีส่วนร่วมของประชาชนในการการพัฒนา 2527 : 6-7) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์การอาสาสมัครรูปต่างๆ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการพัฒนา

2. ความเข้มแข็งของชุมชน

ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

1. เป็นชุมชนเรียนรู้
  - ตื่นตัวตลอดเวลา
  - รู้ข่าว เศรษฐกิจ สังคม การเมือง
  - เพิ่มพูนความรู้ที่จำเป็นอย่างครอบคลุม
2. เป็นที่รู้จักการจัดการ
  - วางแผน
  - จัดองค์การการจัดการ เตรียมคน วัสดุ งบประมาณ
  - ปฏิบัติตามแผน
  - ประเมินผล

3. เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ

- มีความผูกพันภักดีต่อชุมชน
- มีผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต
- ชุมชนมีชีวิตจิตใจ

4. เป็นชุมชนมีสันติภาพ

- คนมีสันติสุข
- มีคุณธรรม
- มีคุณภาพ
- มีความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง
- มีพลังในการวางแผน

6. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่นักศึกษาให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้าน และชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัย และการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ นำความรู้ความสามารถในการวางแผนจัดการ โครงการและประยุกต์ความรู้สู่ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม และอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง อีกทั้งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองยังสามารถช่วยสร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตที่ว่างงานจำนวน 74,881 คน ให้มีงานทำ โดยเฉพาะบัณฑิตในชนบทท้องถิ่นนั้นๆ พร้อมทั้งช่วยในการยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น และเพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษากรณีเฉพาะหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข หมู่ที่ 9 ตำบลหนองสรวง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ตั้งแต่ เดือนธันวาคม พ.ศ.2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

1. รูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (The Systems Theory) ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมิน ซิปป์โมเดล (CIPP Model) โดยมีกรอบแนวความคิดการประเมินดังนี้

รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model

สตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆที่มีอยู่” (ซุควิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา, 2545, P.89-92)

รูปแบบของการประเมิน โดยใช้หลักของเหตุผลต่างๆไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจและแสดงให้เห็นถึงกระบวนการประเมินใดๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ

1. ขั้นตอนของการรวบรวมสารสนเทศ (Information) ที่ต้องการ

2. ขั้นตอนของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

ด้วยวิธีการเหล่านี้ เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

แบบจำลอง CIPP ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์นั้นหรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับ โครงการอีกด้วย โดยเฉพาะ กระบวนการประเมินโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้งที่ และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุดแล้วเพื่อบ่งชี้ผลสำคัญของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบซิปป์ จึงเป็นที่นิยมใช้ทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่องและ ประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวแบบสะสม ช่วยใน

การตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

แบบจำลองชีพฟ์จะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูแลสำเร็จของโครงการ

การประเมินด้านต่างๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. การประเมินด้านสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมิน โดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันสถานะแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินด้านสถานะแวดล้อมมีลักษณะเด่นๆ ที่สำคัญมาจกการจัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมนอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสถานะแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยคิดว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

1. ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
2. ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
3. การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้นคือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของ สินค้าและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินในอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มี

ศักยภาพ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการ ได้รับอนุมัติและลงมือทำการปฏิบัติ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการคือ

- เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติงานต่างๆที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

ระเบียบวิธีทั่วไปของการประเมินผลผลิต จะรวมถึงต่อไปนี้อย่างกว้างคือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัย และการะบวนการร่วมด้วย

ทั้งการประเมินและการประเมินผลผลิตและสามารถที่จะแยกให้เห็นได้ง่ายสำหรับการประเมินปัจจัยจะเกิดการดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงการ และการประเมินผลผลิตจะเกิดขึ้นในระหว่างและหลังโครงการ ในขณะที่การประเมินสถานะแวดล้อมกำหนดสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินผลผลิต การประเมินปัจจัยก็แสดงสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินกระบวนการ การตัดสินใจใช้การประเมินปัจจัยพื้นฐาน โดยเฉพาะสำหรับการวางแผนการประเมินผลผลิต ขั้นตอนสำคัญที่สุดในการประเมินปัจจัยคือการประเมินความเหมาะสมของการบวนการที่เลือก และแผนการประเมินผลผลิตซึ่งสามารถประยุกต์เข้าส่วนหนึ่งของระเบียบปฏิบัติได้

การประเมินผลผลิตจะสืบสาวสิ่งที่มีอยู่ว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วหรือกำลังจะบรรลุแต่การประเมินกระบวนการจะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่า ระเบียบการนั้น ได้รับการกระทำ ไปตามที่ตั้งใจไว้หรือไม่การประเมินทั้ง 2 ชนิด จะให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการควบคุมและพัฒนาการเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติในการบวนการ การประเมินกระบวนการทำให้สามารถที่จะลงความเห็นได้ว่าการทำระเบียบปฏิบัติไปทำจริงนั้นตรงหรือไม่กับแบบที่วางไว้ และการประเมินผลผลิตช่วยให้ตกลงใจได้ว่าวัตถุประสงค์นั้นบรรลุหรือไม่ สวานิเทศทั้งสองชนิดร่วมกัน จะแสดงให้เห็นอย่างหนักแน่น ถึงสาเหตุได้

มากกว่าอันหนึ่งอันใดอันหนึ่งโดยลำพัง ในการตัดสินใจว่าจะเก็บปฏิบัตินั้นควรดำเนินการต่อไป โดยมีการแก้ไขหรือว่าจะต้องกลับไปเริ่มต้นใหม่ทั้งหมด ถึงแม้จะเพิ่มหน้าที่ในการควบคุม โครงการเข้ามาด้วย การประเมินทั้งสองก็ยังคงอำนวยความสะดวกและช่วยอธิบายถึงผลที่ได้รับจากโครงการ

CIPP Model ของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและผู้ประกอบด้วย 2 ส่วนย่อย คือ ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A หมายถึง หน่วยระบบของการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขในระบบองค์กรรวม หน่วยระบบ A มีองค์ประกอบย่อย 3 ส่วน ได้แก่ I (Input) ปัจจัยนำเข้า เช่นนโยบายของรัฐบาล และเงิน 1 ล้านบาทเข้ามาในหมู่บ้าน P (Process) กระบวนการ คือการจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน การรับสมัครสมาชิก O (Output) ผลผลิตของหน่วยระบบ คือ จำนวนสมาชิกที่ได้รับเงินกู้จากกองทุน โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบต่อพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้กองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข ในระบบองค์กรรวม หน่วยระบบ B มีองค์ประกอบย่อย 3 ส่วน ได้แก่ I (Input) ปัจจัยนำเข้า คือ เงินที่กู้มาจากกองทุน P (Process) กระบวนการ คือ นำเงินที่ได้มาทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ O (Output) ผลผลิตของหน่วยระบบคือ รายได้จากการทำกิจกรรม โดยมีหน่วยระบบสมทบทุนเป็นหน่วยระบบต่อพ่วง คือ หน่วยระบบ BB ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อเมื่อดำเนินกิจการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

ขอบเขตของการวิจัย เฉพาะกรณีศึกษาบ้านหนองสรวงสันติสุข ตำบลหนองสรวง อำเภอขามทะเลสอ ในระหว่างที่ได้ปฏิบัติงานอยู่ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึง กันยายน พ.ศ. 2545 การเลือกพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้เนื่องจากการเป็นบัณฑิตประจำกองทุนหมู่บ้านจึงได้เลือกบ้านหนองสรวงสันติสุขในการทำวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชากรในหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข หมู่ที่ 9 ตำบลหนองสรวง อำเภอขามทะเลสอ ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่างๆ แยกศึกษาเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่ม A ภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข

กลุ่ม B สมาชิกผู้กู้แต่ละราย

กลุ่ม C บริบทชุมชน

ภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข

- คณะกรรมการกองทุนมีทั้งหมด 15 คน เป็นหญิง 7 คน เป็นชาย 8 คน โดยมีตำแหน่งดังนี้

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์
1. นายสนิท บุรณะปิยะสกุล	ประธาน	ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายไมล์ มณีเขียว	รองประธาน	สมาชิก อบต.
3. นางสันชาติ ไชยประเสริฐ	เลขานุการ	อสม.
4. นางเสนห์ เจริญนท	เหรัญญิก	อสม.
5. นางทองก้อน นามขุนทด	ประชาสัมพันธ์	อสม.
6. นายเสริม นามขุนทด	ผช.ฝ่ายประชาสัมพันธ์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
7. นายรุ่ง ใจชอบ	ฝ่ายตรวจสอบ	เจ้าหน้าที่ดูแล อบต.
8. นายเที่ยง เจริญนท	ฝ่ายตรวจสอบ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
9. นางเทียมรัง เขพันดุง	กรรมการ	อสม.
10. นางสนม นามขุนทด	กรรมการ	อสม.
11. นางแจ่มศิริ บุญช่วย	กรรมการ	-
12. นางแสงเดือน เจริญนท	กรรมการ	-
13. นายระ ปราบโจร	กรรมการ	-
14. นายสมมาท คริ้มสันเทียะ	กรรมการ	-
15. นายจำลอง ดงสันเทียะ	กรรมการ	-

- สมาชิกกองทุนที่ยังไม่ได้กู้เงิน
- ชาวบ้านทั่วไปที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน

2. สมาชิกผู้กู้แต่ละราย ณ. เวลาที่ทำการศึกษาอยู่ โดยมีสมาชิกผู้กู้ทั้งหมด 85 ราย โดยสมาชิกผู้กู้เงินนำไปทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ด้านการเกษตร	79	ราย	รวมเงินกู้	760,000	บาท
2. ค้าขาย	5	ราย	รวมเงินกู้	54,000	บาท
3. อุตสาหกรรมในครอบครัว	1	ราย	รวมเงินกู้	10,000	บาท
รวมเงินกู้ทั้งหมด	85	ราย	รวมเป็นเงิน	824,000	บาท

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการบริบทชุมชน ได้แก่

1. ผู้นำชุมชน การเข้าหมู่บ้านเพื่อศึกษาภาคสนามเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้เข้าไปทำรายงานตัวกับผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานกองทุน ประธาน อบต. และแนะนำตัวกับคณะกรรมการกองทุน และชาวบ้าน ซึ่งเป็นช่องทางการเข้าชุมชนที่ได้ผล

2. คณะกรรมการ ได้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกองทุน ที่ช่วยในการทำวิจัย

3. ชาวบ้านหนองสรวงสันติสุข ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่มีคุณสมบัติ ที่เหมาะสมมาเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สมาชิกกองทุนทั้งหมด คณะกรรมการกองทุน ชาวบ้านที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุน โดยสุ่ม 50 %

3. ตัวแปรและตัวชี้วัด

ในการประเมินครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งตัวแปรที่กำหนดหน่วยระบบในการวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน ภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข สมาชิกผู้รู้แต่ละราย เป็นหลักสำคัญโดยมีตัวแปรและตัวชี้วัดดังนี้

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข ตัวชี้วัดของบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านได้แก่

- บริบทระดับท้องถิ่น ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน และตัวชี้บ่งอื่นๆ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นหรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่นประกอบด้วย

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

2. สภาพปัจจุบัน

3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านและชุมชน

4. ด้านวัฒนธรรม

5. ข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่นการมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ดินทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ จนต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้ยืม

5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิต

5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น

3.2.ภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข

โครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวม ตามแนวคิดเชิงระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการแนะนำส่งเสริมผู้กู้ คั้งนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน จึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้นประกอบด้วย

- ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  1. นโยบายของรัฐบาล ระเบียบแนวทางปฏิบัติจากส่วนกลาง
  2. การประชาสัมพันธ์ (ระดับประเทศ,ระดับจังหวัด,ระดับอำเภอ)
  3. คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง
  4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
  5. เงิน 1 ล้านบาท
  6. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
  7. ผู้สมัครขอกู้, ทุนสะสมของหมู่บ้าน
- ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - การจัดทำระเบียบกองทุน
  - การจัดทำเอกสารเพื่อขอเงินทะเบียน
  - ระบบบัญชีกองทุน
  - กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน
  - การรับสมัครสมาชิก
  - การหมดสภาพจากสมาชิก
  - การทำทะเบียนสมาชิก
  - กิจกรรมเกี่ยวกับกู้เงินของกองทุน
  - การคัดเลือกผู้กู้
  - การ โอนเงินให้ผู้กู้
  - การรับชำระหนี้
  - การส่งเสริมการใช้เงินกู้
  - การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
  - การช่วยเหลือตลาด
  - การตรวจสอบการใช้เงิน
  - การจัดผลประโยชน์

- ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
- จำนวนสมาชิกกองทุน
- จำนวนผู้ได้กู้
- ยอดเงินกู้
- จำนวนผู้ชำระเงินตามกำหนด
- ยอดเงินผู้ชำระคืนตามกำหนด
- การใช้เงินตามวัตถุประสงค์
- ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง
- ความเข้มแข็งของชุมชน
- กองทุนสะสม
- ชื่อเสียงของชุมชน

3.3 สมาชิกผู้กู้แต่ละราย ตัวชี้วัดของหน่วยระบบนี้ คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละรายประกอบไปด้วย

- * ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
  - เงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้
  - สถานที่ในการประกอบอาชีพ
  - วัสดุอุปกรณ์ - วัตถุดิบ
  - เทคนิควิธีทำงาน
  - กำลังทำงาน
- * ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - การทำกิจการถูกวิธี
  - การหาตลาดที่ดี
  - การหาวัตถุดิบที่ดี
  - การทำบัญชี
  - การวิเคราะห์ประเมิน
- * ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - อาชีพเดิม (หลักและรอง)
  - สมาชิกในครอบครัว
  - สภาพความเป็นอยู่
  - รายได้ของครอบครัว

- หนี้สินของครอบครัว

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้นมีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือรายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้นเงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย ตัวแปรและลักษณะของค่าของตัวแปร ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยได้กล่าวไว้ในหัวข้อวัตถุประสงค์ของบทที่ 1 มีดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข บรรลุเป้าหมายอย่างน้อยเพียงใดอัน ได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

ตัวแปร

1.การมีกองทุนหมู่บ้าน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน
- มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน
- รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด

2.การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน
- มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องช้กับกองทุนมาให้ความรู้

3.ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน

- มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน

- มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้

4.การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน

- มีการพัฒนาอาชีพ
- มีการสร้างงาน
- มีการสร้างรายได้
- มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน

5.แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน

- มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน
- มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็น

6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน

- สมาชิกกองทุน
- อื่น ๆ ในรายงาน บร.2 (ข้อ 1-12)
- จำนวนสมาชิกกองทุน
- จำนวนเงินออมและเงินทุน
- ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้านบาท

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร

1. คณะกรรมการบริหารกองทุน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีคณะกรรมการบริหารกองทุน
- จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน
- มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน

2. ระเบียบการบริหารกองทุน

- มีระเบียบการบริหารกองทุน
- มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ

3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร

- มีการประชุมของคณะกรรมการ
- มีการรับสมัครสมาชิก
- มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน
- มีการรับเงินฝาก
- มีการระดมทุนเงินฝาก

4. การตัดสินใจเงินกู้

- มีระเบียบการกู้และขอทุน
- มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย
- จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
- จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
- จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
- จำนวนผู้กู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้

5. มีการจัดสรรผลประโยชน์

- จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท
- จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
- มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร

1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง

4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง

5. มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

ลักษณะค่าของตัวแปร

- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน
- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้
- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
- มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน
- มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นใช้ในการบริหารกองทุน
- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นใช้ในการดำเนินกิจการของผู้

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ หมายถึง ศักยภาพและแนวโน้มที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นทางทางเศรษฐกิจและสังคมแก่นายทุนหรือผู้ปองร้ายหรือภัยจากธรรมชาติที่อาจจะมามีมาในอนาคต

ตัวแปร

1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคนมิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม

2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน

- มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้มิใช่รอรัฐบาลจัดการ
- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้ยืมสินจากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง
- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี
- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเท่าใด
  - สภาพของป่า สภาพของเดิม สภาพของหนองน้ำ
  - จำนวนของประชากรอาชีพครั้งแรกของประชากร
  - ถนน ไฟฟ้า ประปา
2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่าง ๆ
  - 2.1 ทุนด้านการเงิน
    - จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน
    - จำนวนกลุ่มต่าง ๆ และจำนวนเงิน
  - 2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ - จำนวนและลักษณะประชากร
    - การประกอบอาชีพและสภาพของที่ดิน
  - 2.3 ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี
    - จำนวนวัด
    - การใช้ภาษาพื้นบ้าน
    - มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ
    - อื่น ๆ ในรายงาน บร.1 (ข้อ 5)
    - อื่น ๆ ในรายงาน บร.1 (ข้อ 5.7)

2.4 ทูทางปัญญา

- จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน
- จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ
- จำนวนนักเรียนในระดับต่าง ๆ
- จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน

3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้

3.1 การเกษตร

3.2 ค้าขาย

3.3 การบริการในชุมชน

3.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน

3.5 การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ

วัตถุประสงค์ที่ 2 การทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน มีจำนวนมากน้อยเพียงใด
- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
- จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
- จำนวนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร

1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน-จำนวนผู้กู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
- จำนวนผู้กู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจคืนเงินกู้

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

ตัวแปร

1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กร

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน
- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเสริมกัน
- มีหน่วยขององค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต
- มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน
- มีการจำหน่ายหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลที่เชื่อมโยงกับตำบลอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

ตัวแปร

ความเข้มแข็งของชุมชน

1. มีความสามัคคี
2. มีความซื่อสัตย์
3. ยกย่องคนทำดี
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก

ลักษณะค่าของตัวแปร

- ลักษณะค่าบนตัวแปรใน บร.2

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษารับผิดชอบ

ตัวแปร

ความเข้มแข็งของชุมชน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีกองทุนให้กู้ยืมอย่างถาวร

- ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคี
- มีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ
- มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งและเป็นกลาง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ในการทำวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แผนที่ตำบล แผนที่หมู่บ้าน ระบบเครือข่าย การสังเกต แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) ได้แก่

แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนของประชาชน)

แบบรายงาน บร.8 (แบบรายงาน โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนของชุมชนหมู่บ้าน)

แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกกรณี)

แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

แบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในลักษณะอื่น ๆ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำวิจัยครั้งนี้ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ สำหรับวิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลการทำวิจัยนี้ประกอบด้วยหลายวิธีอันได้แก่

- การสัมภาษณ์ประกอบ แบบ บร. ต่าง ๆ
- การประชุมเวทีชาวบ้าน
- การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

- ใช้ข้อมูลมือสอง ได้แก่ กชช.2ค. จปฐ.
- เก็บข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

คือการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ โดยเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุป โดยได้กำหนดประเด็นหลักไว้ คือสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการวิเคราะห์อนาคตของกองทุนเงินล้านโดยพิจารณาศักยภาพของชุมชน ซึ่งมีประเด็นย่อยของแต่ละประเด็นดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะทั่วไป สภาพความเป็นอยู่ สาธารณูปโภค
2. สภาพที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
  - 2.1 ความสามัคคีในชุมชน
  - 2.2 จิตสำนึกร่วมกันของประชาชนในการเป็นเจ้าของกองทุนที่จะต้องร่วมกันบริหาร
  - 2.3 กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้ทราบถึงนโยบาย วิธีการบริหารจัดการกองทุน
  - 2.4 ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารจัดการกองทุน เริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ รวมทั้งร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองต่อไป

2.5 กำหนดวิธีแก้ปัญหาเมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้น

1. ความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการวิเคราะห์อนาคตของกองทุนเงินล้าน โดยพิจารณาศักยภาพของชุมชน
  - 3.1 โครงสร้างขององค์กรบริหารและจัดการในชุมชน
  - 3.2 ความสนับสนุนเกื้อกูลกันภายในชุมชน
  - 3.3 ความรับผิดชอบของสมาชิกในชุมชน
  - 3.4 การศึกษา การเรียนรู้การหาโอกาสเพิ่มเติมของสมาชิกในชุมชน
  - 3.5 โครงสร้างพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติของสมาชิกในชุมชน
  - 3.6 วัฒนธรรมและค่านิยมความเป็นอยู่จากภายนอกชุมชน
  - 3.7 ความเป็นผู้นำของสมาชิกในชุมชน
  - 3.8 ความหลากหลายของอาชีพและวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน

7. วิเคราะห์ข้อมูลและตีความหมาย

ลักษณะธรรมชาติของข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ คุณลักษณะของข้อมูลดังกล่าวเป็นผลมาจากการจดบันทึกและรวบรวมผลการศึกษาศาสนาด้วยวิธีการศึกษาแบบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นการวิเคราะห์และตีความหมายของข้อมูลที่เต็มไปด้วยรายละเอียดของคำพูด พฤติกรรม ความคิดเห็น จำเป็นต้องใช้วิธีการที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อน ทั้งนี้เพื่อค้นหาความหมาย

ค้นหาคำอธิบาย และสร้างข้อสรุปรวมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวเข้ากับสถานการณ์ บริบทแวดล้อม และความเป็นจริงของบ้านหนองสว่างสันติสุข

ในปัจจุบันข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม ที่ได้รวบรวมข้อมูลเกือบทั้งหมดของหมู่บ้าน ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ รวมถึงข้อเขียนประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในชั้นนี้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา ก็จะได้รับการวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูลตามขั้นตอนและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การตรวจสอบข้อมูลจากบันทึกสนาม ข้อมูลสนามไม่ว่าจะมาจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ฯลฯ จะต้องได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดก่อน การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยอาจอยู่ในรูปของสิ่งตีพิมพ์ที่แตกต่างกัน เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน รายงานการวิจัย บันทึกการประชุม การใช้ประโยชน์จากเอกสารเหล่านี้ จึงต้องใช้เวลาทั้งในการรวบรวม การจัดหมวดหมู่และการดึงเอาใจความสำคัญ หรือประเด็นสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ การจัดระบบข้อมูล โดยการแยกข้อมูลออกเป็นหัวข้อหรือประเด็นสำคัญ การใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีทางมานุษยวิทยาในการอธิบายและตีความหมายการจัดระบบ การอธิบายความหมาย การเชื่อมโยงความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบข้อมูลภาคสนามและข้อมูลเอกสารเข้าด้วยกันนั้น จะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ประโยชน์จากแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การใช้เครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ เช่น แผนที่ แผนที่ ฯลฯ นับว่าเป็นสิ่งที่ก่อประโยชน์ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเป็นอย่างยิ่งแผนที่แสดงที่ตั้งทางกายภาพภูมิศาสตร์ อาณาเขตติดต่อ ฯลฯ ย่อมช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเข้าใจในสิ่งที่บรรยายไปได้ชัดเจนมากขึ้น

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลที่ได้มีการบันทึกไว้แล้ว

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งรายงานตอนที่ 1-5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการทั้ง 4 ประการซึ่งมี 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการทดลองวิธีการใหม่

ตอนที่ 4 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 5 ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตอนที่ 6 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authen Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า บางอย่างได้ ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.1.1 ความยากจนของประเทศ เมื่อ 50-100 ปีที่แล้วเกษตรกรไทยส่วนใหญ่ทำเกษตรแบบพึ่งพาตนเองมีอาหารที่พอเพียง ปัจจุบันต้องพึ่งพาสตลาดในสมัยก่อนแม้รายได้คิดเป็นค่าเงินจะน้อยแต่ความเป็นอยู่ของคนไทยอยู่ในเกณฑ์ดีโดยไม่เกี่ยวกับการใช้เงิน ความจนอย่างขนาดใหญ่หรือความจนสมัยใหม่ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ที่เกษตรกรมีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายเป็นสิ่งที่เพิ่ง เกิดในยุคหลัง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาเกษตรกรไทยถูกทำให้ยากจนลงกว่าเดิม คนถ้าเกิดในช่วง 40-50 ปีนี้เอง ความยากจนอาจจะไม่ได้มาจากแนวโน้มขยายพัฒนาเศรษฐกิจแบบเป็นการผลิตเพื่อตลาดอย่างเดียว ปัจจัยภายในประเทศอื่นๆ เช่น ระบบการเมืองที่ผูกขาดอำนาจและความมั่นคงในมือคนกลุ่มน้อยปัญหาประชากรเพิ่มมากขึ้น เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการทำให้ คนไทยสมัยนี้จนลง คือ มีรากฐานชีวิตความเป็นอยู่ต่ำกว่าคนไทยในสมัยก่อน ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่าระดับพอยังชีพเท่านั้น ซึ่งธนาคารโลกได้วิเคราะห์ความยากจนของคนไทยคือ บุคคลที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งมีจำนวน 10 ล้านคน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มีรายได้ต่ำกว่าแรงงานขั้นต่ำของประเทศ (ต่ำกว่าวันละ 133-165 บาท หรือตกรายละ 4,000-5,000 บาท)

Drenowski(1977) อ้างในอัญชนา ณ ระนอง (2541,54) ได้นิยามความยากจน คือภาวะผู้ที่มีรายได้น้อยต่ำกว่ารายจ่ายเฉลี่ยต่อหัวของประเทศ ขาดโอกาสหรือมีโอกาสน้อยในการได้รับการกระจายรายได้จากภาครัฐ ซึ่งการความยากจนจะเปลี่ยนแปลงตามขนาดของครัวเรือน วิทยากร เชียงกุล 2544 ในมติชน หน้า 6 ได้กล่าวถึงสาเหตุความยากจนของคนไทย เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการพึ่งเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง เข้าสู่ระบบทุนนิยมคือ ผลิตเพื่อขาย ทำให้เกษตรกรต้องมีการเพิ่มทุนในการซื้อปัจจัยการผลิตและสินค้าในการบริการต่าง ๆ ในขณะที่ต้นทุนทางสังคมก็มีอยู่อย่างจำกัด มีการทำลายป่าสภาพแวดล้อม ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบการผลิตและขณะเดียวกันก็ขาดกลไกการค้าการตลาด ทำให้เสียเปรียบกลุ่มเกษตรกรที่มีฐานะดี พ่อค้า นายทุน รวมทั้งปัจจัยทางอ้อม เช่นระบบการผูกขาดทางการเมือง ก่อให้เกิดความมั่นคงในคนกลุ่มน้อยคนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้เท่าเทียม จึงมาซึ่งความยากจน

สาเหตุสำคัญของความยากจน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2539: 94-99) ได้สรุปสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความยากจนของครัวเรือนแก่เกษตรกร ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินนั้นคือครัวเรือนที่มีที่ดินขนาดใหญ่ย่อมจะมีกลุ่มคนที่อยู่ในภาวะยากจนน้อยกว่าผู้ที่มีที่ดินขนาดเล็ก โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าครัวเรือนที่มีที่ดินน้อยกว่า 10 ไร่ จะตกอยู่ในภาวะความยากจนร้อยละ 33.3 รองลงมาคือภาคเหนือร้อยละ 30.2 ประการต่อมาพบว่าครัวเรือนที่ประกอบกิจการการเกษตรอยู่ใกล้แหล่งน้ำ จะทำให้ระบบการผลิตสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นกว่า เกษตรกรที่ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และการสุดท้ายคือ การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โอกาสได้รับการพัฒนาฝึกอบรม นั่นคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีส่วนช่วยเสริม การเพิ่มทักษะ การเรียนรู้และเข้าถึงเทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง ซึ่งพบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาค่ากว่าภาคบังคับจะเป็นกลุ่มที่มีภาวะความยากจนมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรที่มีอาชีพออกไปหารับจ้างภาคเกษตร

1.1.2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

วิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs (Small and Medium Enterprises) ได้รับกล่าวถึงจากทุก ๆ ฝ่ายว่าจะเป็นกลไกการผลิตฟื้นฟูเศรษฐกิจ และความเหมาะสม มีความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสถานการณ์ทั่วไปของประเทศ เพราะวิสาหกิจขนาดใหญ่สามารถช่วยรองรับแรงงานจากภาคอุตสาหกรรม เมื่อหมดฤดูการเพาะปลูก นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งรองรับแรงงานใหม่ อันเป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานเข้าไปหางานทำในเขตกรุงเทพและปริมณฑล การพัฒนาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคต่อไปจะเห็นได้ว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and

Medium – Sized Enterprises) เป็นขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจของประเทศและยังเป็นส่วนสำคัญที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาวะปกติได้

คำว่า วิชาสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนี้ เป็นคำทางการที่ใช้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ซึ่งได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2543 โดยจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2543 เป็นต้นไป

แนวคิดธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง(Small and Medium Enterprises) หรือ SMEs

กองประสานความร่วมมือภาครัฐและเอกชน (2542:57-87) ได้สรุป SMEs พื้นฐานเศรษฐกิจไทยไว้ดังนี้ SMEs หมายถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมครอบคลุมธุรกิจทั้งภาคการผลิต การค้าและบริการซึ่งโครงสร้างสำคัญอยู่ในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเป็นส่วนใหญ่ โดยที่ SMEs แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ผลิตสินค้า บริการ คำส่ง และคำปลีก การใช้สินทรัพย์ถาวรที่มี SMEs แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ผลิตสินค้า บริการ คำส่ง และคำปลีก การใช้สินทรัพย์ถาวรที่มีขนาดสินทรัพย์ระหว่าง 30-50 ล้านบาท ส่วนวิสาหกิจขนาดกลางจะมีสินทรัพย์ระหว่าง 60-120 ล้านบาท

หลังจากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของ SMEs และได้กำหนดนโยบายสนับสนุน SMEs ดังนี้

ปรับโครงสร้างแผนอุตสาหกรรมและจัดกลุ่ม (Cluster) ของธุรกิจเป็นระบบและให้ SMEs ขยายตัวเพิ่มขึ้นจัดทำแผนแม่บท SMEs สนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยกกระดับความสามารถทางเทคโนโลยีและการจัดการพัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรมนุษย์สร้างและขยายโอกาสทางการตลาด ปรับสภาพแวดล้อมธุรกิจการพัฒนา SMEs รายย่อยและชุมชน และเชื่อมโยงกลุ่มวิสาหกิจครบวงจรจัดตั้งสถาบันพัฒนา SMEs มีการจัดฝึกอบรมพัฒนาระดับทักษะฝีมือแรงงาน ยกกระดับมาตรฐานสินค้า สนับสนุนศูนย์อุตสาหกรรมระดับจังหวัด และเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้าร่วมลงทุนกับภาครัฐ และตั้งคณะกรรมการส่งเสริม SMEs โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนอุตสาหกรรมที่ชุมชนเป็นเจ้าของและรับผิดชอบบริหารจัดการด้วยตนเอง (กองประสานความร่วมมือภาครัฐและเอกชน, 2542:58-59) พิทักษ์สิทธิ์ ฉายะภูติ (2544:5-6) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของสถาบัน SMEs ในประเทศซึ่งจัดตั้งโดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และสถาบันเครือข่ายฯ 7 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ ศิลปพร ศรีจันทร์เพชร (2543: 23) ได้เน้นให้เห็นว่า SMEs จะดำเนินไปได้ด้วยดี คือควบคุมทางบัญชีเริ่มตั้งตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนการจ้องค์กร การปฏิบัติงาน และการจัดบันทึกทางการบัญชีเพื่อให้ทุกฝ่ายได้มั่นใจว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้รับอนุมัติจากผู้บริหารแล้ว การเปลี่ยนแปลงโยกย้ายทรัพย์สินได้รับอนุมัติแล้ว เป็นต้น

สรุปการพัฒนา SMEs ให้เกิดความยั่งยืนต้องทำควบคู่กันไปทั้งภาคเอกชน คือตัวผู้ประกอบการ SMEs เองซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะผลักดันเปลี่ยนแปลงธุรกิจให้อยู่รอดและยั่งยืนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการทำธุรกิจของ SMEs ซึ่งจะต้องใช้เวลาดำเนินการพอสมควร ดังนั้น SMEs จึงควรตระหนักและไม่ควรชักช้าที่จะรีบเร่งพัฒนาตนเองและมีกิจการเพื่อรับรองต่อการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจต่อไป

1.1.3. สถานะการขาดดุลการค้าของประเทศ

สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ (2544; 135-137) ได้สรุปถึงสถานะการขาดดุลการค้าของประเทศ ว่าเกิดจากความผิดพลาดของแนวทางการพัฒนาประเทศ ได้ปรากฏผลเลวร้ายที่ยากแก่การแก้ไข นั่นคือ โครงสร้างอุตสาหกรรมไทย เป็นโครงสร้างของการพึ่งพาการนำเข้า ยิ่งผลิตมากยิ่งต้องนำเข้ามาก กล่าวคือ นำเข้าเครื่องจักร วัตถุดิบแปรรูป และเทคโนโลยีตารางข้างล่างนี้ชี้ให้เห็นมูลค่าการนำเข้าเครื่องจักรและสินค้าเพื่อการอุตสาหกรรมนั้นมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 80% ของมูลค่าการนำเข้าของไทย

			เปอร์เซ็นต์
กลุ่มสินค้า	2530	2533	2539
สินค้าอุปโภคบริโภค	10.0	8.6	12.6
สินค้าแปรรูปเพื่อการผลิต	37.0	33.9	35.9
เครื่องจักร	29.7	39.2	48.8
อื่น ๆ	23.3	18.3	2.7

ที่มา : คำนวณจากตัวเลขของธนาคารแห่งประเทศไทยในแต่ละปี

1.1.3 สถานะการขาดดุลของประเทศในปัจจุบัน

เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่ชะลอตัวและอุปสงค์ที่ลดลงมากทำให้การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม โดยเฉพาะสินค้ากลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ลดลงต่อเนื่อง ด้านมูลค่าการนำเข้าลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 15.1 ตามภาวะการส่งออกและอุปสงค์ในประเทศค่อนข้างอ่อนตัว ดุลการค้าเกินดุล 275 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. และเมื่อรวมกับดุลการบริการและบริจาคตที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ซึ่งยังคงเกินดุล 256 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ส่วนหนึ่งเนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงไม่มากนัก ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัด เกินดุล 531 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิ ขาดลดลงจากเดือนก่อนมาก แม้ว่าภาคเอกชน โดยเฉพาะภาคธนาคารจะยังคงชำระเงินกู้ที่ครบกำหนดอย่างต่อเนื่องรวมทั้งธนาคารแห่งประเทศไทยชำระคืนเงินกู้ธนาคารกลางประเทศอื่น 150 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. แต่เนื่องจากในเดือนนี้ภาคทางการมีการนำเข้าเงิน

อยู่ในจำนวนใกล้เคียงกับเงินทุนไหลออกสุทธิลดลง มาก คุณการชำระเงิน เกินดุล 44.8 ล้านดอลลาร์ สรอ. เงินสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2544 อยู่ ณ ระดับ 33.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือเทียบเท่ากับการนำเข้าประมาณ 6.4 เดือนโดยมียอดคงค้างการขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า จำนวน 2 พันล้านดอลลาร์ สรอ.

ภาครัฐขาดดุลเงินสด 22.6 พันล้านบาท โดยรายได้รัฐบาลเท่ากับ 60.1 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.6 จากระยะเดียวกันปีก่อนรายได้ที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ภาษีสรรพสามิต และภาษีธุรกิจเฉพาะด้าน รายจ่าย รัฐบาล ได้เบิกจ่ายได้ 82.1 พันล้านบาท ลดลงจากปีก่อนเล็กน้อย รายจ่ายที่สำคัญ ได้แก่ รายจ่าย เงินกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาและรายจ่ายเป็นเงินสำรองให้กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) จำนวน 12.5 และ 2.5 พันล้านบาทตามลำดับ

1.1.4 ความเดือดร้อนและความเป็นหนี้สินของประชาชน

วิกฤติหนี้ต่างประเทศคลี่คลายแล้ว แต่ที่ที่กำลังวิกฤติ คือ ภาวะหนี้รัฐบาล ซึ่งตัวเลขล่าสุดน่าจะมีประมาณ 3 ล้านบาทและจะต้องจัดการดูแลแก้ปัญหาของ พล.ต.ท.ทักษิณ กันต่อไป

วันนี้ไม่มีใครพูดถึงการพักชำระหนี้แล้ว ไม่มีใครพูดถึงการชดเชยหนี้ต่างประเทศ เพราะยอดหนี้จำนวน 67,102 ล้านบาท เป็นตัวเลขที่ไม่สูงเกินไป และอยู่ในวิสัยที่พอจะชำระได้ แต่อาจจะต้องใช้เวลารชำระคืนก็ตาม

บริษัทเอกชนไทยหลายแห่งที่เห็นว่าบริษัทยังฟื้นฟูได้ และหุ้นที่กู้เสนอขายให้ต่างประเทศในราคาต่ำ และเสนอซื้อหุ้นจากต่างประเทศซึ่งทำให้ยอดหนี้ต่างประเทศที่ถือในรูปหุ้นกู้ลดลงทันที 90% เกือบ 20 ปีแล้วที่ปัญหาหนี้ต่างประเทศไม่ได้ถูกพูดถึงกันมากนัก เพราะถูกลบด้วยกระแสหนี้รัฐบาล แต่ถ้าย้อนดูหนี้ต่างประเทศขณะนี้ถือว่าตัวเลขได้ลดลงอย่างเหลือเชื่อ และลดลงอยู่ในขั้นพินิจอันตรายนแล้ว

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข

สภาพในอดีต

จากประวัติของหนองใหญ่ (หนองสรวง) พิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เช่น หนองใหญ่, หนองเพนียด (ยังคงอยู่ในที่ไร่ของชาวบ้านตำบลหนองสรวง), ตำบลดำนโน, ตำบลดำนนอก (อยู่ในอำเภอคำม่วน), และบ้านวัง (อยู่ในอำเภอโนนไทย) เป็นส่วนประกอบในการ พิจารณา

สมัยโบราณมนุษย์ใช้ประโยชน์จากช้างมาก เช่น ทำศึก, พาหนะ, การปกครองสมัยโบราณอาศัย ส่วนต่างๆ เป็นค่าใช้จ่าย เช่น ช้าง, ม้า, วัว, ควาย ฯลฯ สาเหตุที่ทำเพนียดคักช้าง ด้วยสาเหตุที่ว่าป่าไม้ และป่าไผ่ที่เป็นอาหารของช้างอย่างหนาแน่นมีทางเข้าทางเดียว เริ่มจากทะเลเหียงเหมาะสำหรับทำ เพนียดและเสาเพนียดยังปรากฏอยู่ หลังจากทำไร่มันสำปะหลังไม่นานมานี้ ชาววังจะมา

ค้างคืนที่บ้านวัง และให้หมอบจับช้างทำพิธีบวงสรวงก่อนที่หนองใหญ่ ซึ่งเป็นทำเลที่ดีเหมาะแก่การบวงสรวงใหญ่ มีน้ำอุดมสมบูรณ์

สภาพในปัจจุบัน

เนื่องจากสภาพโดยรวมของหนองน้ำใหญ่ มีป่าไม้ สัตว์ป่า อาหาร และมีทุ่งหญ้าต่างๆเหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์ คือวัว จะมีชาวบ้านวัง (ต.บ้านวัง อ.โนนไทย) พอหมดฤดูทำนา ก็จะไถ่ฝูงวัวมาเลี้ยงที่หนองน้ำใหญ่แห่งนี้ การเลี้ยงวัวสมัยก่อนจะเลี้ยงเป็นฝูงหลายร้อยตัวปล่อยเลี้ยงตามธรรมชาติ ไม่มีคอก ต้องระมัดระวังเสือที่จะมากัดตัวของชาวบ้านไปเป็นอาหารพอฤดูทำนา ก็ได้อวนวัวกลับบ้าน ไม่ได้ก่อสร้างบ้านเรือนเป็นหลักแหล่งแน่นอน ต่อมา ชุนชำนาญที่มีพื้นเพเดิมบริเวณ หัวรดไฟ ได้ให้ลูกสาวชื่อ มอญ เมื่อนำวัวมาเลี้ยงที่บริเวณหนองใหญ่ แต่ ลูกสาวร้องให้กลับบ้านไม่ยอมมาอยู่ที่นี้ และไม่ยอมออกกินสาลีเสียดเทศ (คนโบราณใช้รับประทานกับหมาก) ชุนชำนาญจึงสั่งให้เอาวัวแลกกับสาลีเสียดเทศที่ชาวบ้านอื่นเจิญใส่เกวียนเอามา ต่อมา นางมอญ ได้แต่งงานกับนายเกิด (ไม่ทราบพื้นเพเดิม) จึงตั้งรกรากบริเวณหนองใหญ่ (ห่อมบ้านใหญ่ในปัจจุบัน) จึงมีบุตรเท่าที่ ศึกษาจะมีอยู่ 6 คนคือ นางจิด, นายไม้, นายทอง, นายนุ่น, นายรอด และไม่ทราบชื่ออีก 1 คน

ต่อมาบุตรสาวนางมอญ คือ นางจิด ได้แต่งงานกับนายตาย จากนั้น นายตายได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน เปลี่ยนชื่อเป็น ชุนชำนาญ ปกครองดูแลชุมชนหนองใหญ่ หรือหนองสรวงในปัจจุบัน ได้มีการจัดสรรที่ดินบริเวณรอบๆหนองใหญ่เพื่อทำนาให้กับพี่น้องและบุตรหลาน ได้ทำกินจนถึงปัจจุบัน

สำหรับนายรอดได้บวชและเข้าไปอยู่ในเมือง (วัดสมอราย) และเป็นพี่น้าของชาวบ้านรุ่นย่าของชาวหนองสรวง แต่คนยุคหลานในปัจจุบันไม่รู้จัก

ส่วนบุตรคนอื่นๆ ได้มีครอบครัวสืบเชื้อสายจนปัจจุบัน

ในหนองใหญ่จะมีต้นสรวงอยู่เป็นจำนวนมาก ลักษณะของต้นสรวงเป็นพืชที่อยู่ในน้ำมีลักษณะคล้ายผักบุ้ง ใช้กินกับน้ำพริก ได้ชาวบ้านจึงเรียกชื่อว่า “หนองสรวง” หรือบ้านหนองสรวงในปัจจุบัน เมื่อมีชุมชนเกิดขึ้น จึงได้มีการย้ายถิ่นฐานตามมาคือ ชาวพลกรัง (อ.เมือง) ตั้งชุมชนติดกับห่อมบ้านใหญ่ เรียกว่า ห่อมหัวนอน (ดูจากนามสกุล เขยพุดชา)

แต่เดิมบ้านหนองสรวงอยู่ภายใต้การปกครองของตำบลค่านใน อำเภอด่านขุนทด ต่อมาในปี พ.ศ.2500 จังหวัดนครราชสีมาได้ตั้งกิ่งอำเภอลำทะลุสอขึ้นบ้านหนองสรวงจึงขอขึ้นกับ อำเภอลำทะลุสอ จึงสะดวกในการไปติดต่อราชการที่อำเภอลำทะลุสอ โดยจัดตั้งเป็นตำบลหนองสรวง ซึ่งมีหมู่บ้านในปกครอง 6หมู่บ้าน คือ บ้านหนองสรวง, บ้านบึงอ้อ, บ้านกุ่มพะยา, บ้านโนนตาล, บ้านบุระไหว และบ้านดอนตนาต ต่อมากิ่งอำเภอ ได้เลื่อนฐานะเป็นอำเภอ ลำทะลุสอ จึงได้มีหมู่บ้านซึ่งขึ้นกับอำเภอ โนนไทย จำนวน 2หมู่บ้านมาขึ้นกับตำบลหนองสรวง คือ บ้านหนองตะคลอง, บ้านหนองกก รวม 8 หมู่บ้าน ต่อมาปี 2525 ตำบลหนองสรวงได้แยกออกเป็นตำบลอีก 1 ตำบล คือ ตำบลบึงอ้อ เนื่องจากมีอาณาเขตกว้างขวางมาก จึงทำให้หนองสรวงเหลือเพียง 4 หมู่บ้านคือ บ้านหนองสรวง,

บ้านคอนตาดา, บ้านหนองตะคลอง, บ้านหนองก ต่อมาปี 2530 ได้แยกเพิ่มอีก 2 หมู่บ้าน คือบ้านหนองสรวงพัฒนา และบ้านหนองสรวงสามัคคี ต่อมาในปี 2541 ได้แยกหมู่บ้านออกมาจากบ้านหนองสรวงพัฒนาอีก 1 หมู่บ้าน คือ บ้านหนองสรวงสันติสุข

การตั้งถิ่นฐาน

เริ่มก่อตั้งประมาณรัชกาลที่ 1-3 หรือประมาณ 200 ปีมาแล้ว คนกลุ่มแรกที่เริ่มตั้งหมู่บ้านคือนางมอญบุตรสาวของขุนชำนาญ ที่มีพื้นเพเดิมบริเวณหัวรถไฟ และข้าทาสที่ไล่ต้อนวัวมาเลี้ยง เหตุที่อพยพมาจากหัวรถไฟเพราะ บริเวณหนองใหญ่มีลักษณะทำเลที่ดี มีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก เหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์ มีป่ากินตลอดปีไม่อดอยาก

สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขเป็นพื้นที่ดอน สภาพดินเป็น ดินเค็ม และดินทรายมีการระบายน้ำดี ไม่อุ้มน้ำ อาชีพหลักคือ การปลูกมันสำปะหลัง และมีการ ทำนาไว้เพื่อบริโภคและแบ่งขายบางส่วน แหล่งน้ำที่ใช้สำหรับการเกษตร คือ อ่างเก็บน้ำหนองบัวน้อย และอ่างเก็บน้ำหนองบัวใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่ใช้สำหรับเลี้ยงวัว ควาย และการเพาะปลูก

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสาธารณูปโภคในหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข คือ เดิมถนนในหมู่บ้านจะเป็นทางเดินเท้า และทางเกวียน ต่อมาเริ่มมีการสร้างเป็นถนนลูกรัง และในปัจจุบันถนนสายหลักในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต ส่วนถนนที่ใช้เชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านและอำเภอขามทะเลสอ ใช้ถนนหลวงจังหวัดหมายเลข 2068 สาย โลกจรวด – โนนไทย ระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางโดยประมาณ 30 นาที การประปาประจำหมู่บ้าน สร้างเมื่อ พ.ศ.2537 เพื่อให้บริการแก่ชาวบ้านตำบลหนองสรวง มีไฟฟ้าเข้าสู่ตำบลหนองสรวงตั้งแต่ พ.ศ.2510

1.2.2 สภาพภูมิศาสตร์

อาณาเขตติดต่อดังนี้

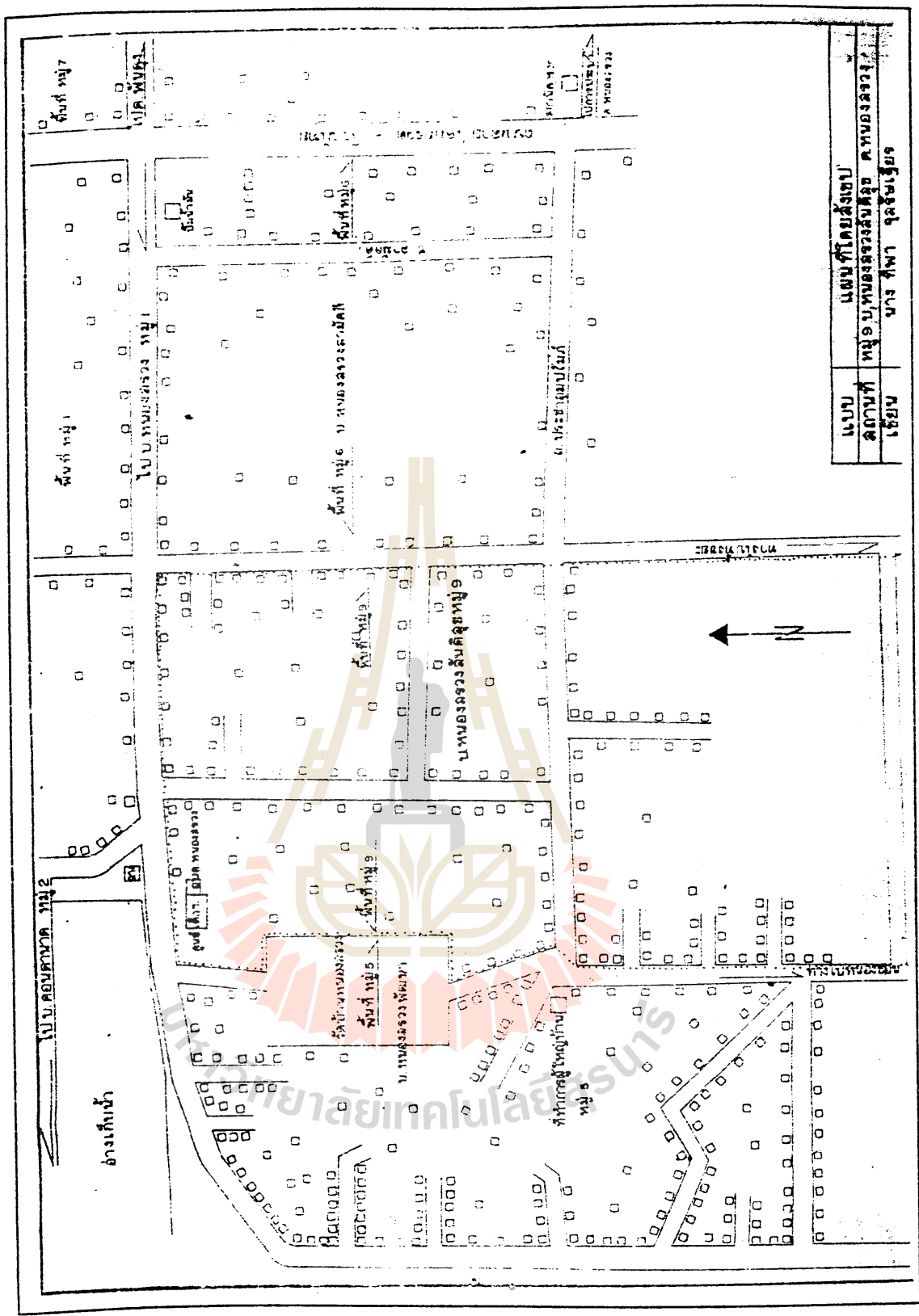
ทิศเหนือ ติดต่อกับ หมู่ 1 บ้านหนองสรวง และอ่างเก็บน้ำบ้านหนองสรวง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ หมู่ 5 บ้านหนองสรวงพัฒนา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ หมู่ 6 บ้านหนองสรวงสามัคคี

ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตบ้านดอนมะเกลือ ต.บึงอ้อ อ.ขามทะเลสอ

ดังแสดงไว้ในแผนที่หมู่บ้าน

แผนที่หมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบถึงลูกคลื่นลาดเล็กน้อย ในระดับสูงจากระดับน้ำทะเล 210 เมตร, 200 เมตร และ 194 เมตร ตามลำดับ จากทิศตะวันตกสู่ตอนกลางและระดับ 190 เมตร , 182 เมตร จากตอนกลางสู่ทิศตะวันออกของพื้นที่ ดังนั้นที่ดอนจึงใช้ประโยชน์ในการทำไร่เป็นส่วนใหญ่ ส่วนบริเวณที่ราบปัจจุบันใช้ประโยชน์ในการทำนา

สภาพที่ดิน

ในอดีตลักษณะของดินจะมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก เพราะมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ดินสามารถกักเก็บน้ำได้ดี แต่ในปัจจุบันดินจะเค็มพื้นที่บางส่วนไม่สามารถเพาะปลูกได้สืบเนื่องมาจากลักษณะของดินส่วนใหญ่ของบ้านหนองสรวงสันติสุขมีตะกอนเก่า ที่มีเนื้อหยาบหรือปานกลาง เป็นดินลึก มีการกระจายของน้ำค่อนข้างเร็ว เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายหยาบในชั้นบนดินร่วนเหนียวปนทรายในชั้นล่าง มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ จัดเป็นดินเค็ม พบในสภาพที่ราบหรือเกือบราบ ปัจจุบันพื้นที่ใช้ประโยชน์ในการทำนาในฤดูฝนมักเสี่ยงต่อการล้มเหลวถ้ามีน้ำไม่เพียงพอ เนื่องจากปริมาณเกลือในดินจะเข้มข้น จะเป็นอันตรายต่อข้าวที่ปลูกต้องมีมาตรการที่จำเป็นในการจัดระบบชลประทานที่เหมาะสม เพื่อให้มีน้ำเพียงพอตลอดฤดูกาลปลูกข้าว และจำเป็นต้องมีการใส่ปุ๋ยบำรุงดินในอัตราที่เหมาะสมและสำหรับที่ดินในบางบริเวณ มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาด หรือเป็นที่ดินจะมีการระบายน้ำดีปานกลางจะไม่เค็ม มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงต่ำ ปัจจุบันใช้ประโยชน์ในการทำไร่ หรือปลูกพืชล้มลุกดินประเภทนี้จะมีการกระจายอยู่ทั่วไป

ลักษณะการแพร่กระจายดินเค็มในพื้นที่มี 5 บริเวณ คือ

1. ดินเค็มจัดมีคราบเกลือ 50 % ของพื้นที่ มีอยู่ประมาณ 40% ของพื้นที่มีมากอยู่บริเวณด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันออกของพื้นที่
2. บริเวณดินเค็มปานกลางมีคราบเกลือ 10-50% ของพื้นที่ มีอยู่ประมาณ 3 %ของพื้นที่มีอยู่บริเวณตอนบนด้านทิศตะวันออก
- 3.บริเวณดินเค็มเล็กน้อย มีคราบเกลือ 1-10 % ของพื้นที่ บริเวณที่สูงจะมีชั้นหินเกลืออยู่ชั้นล่าง มีอยู่ประมาณ 5 %ของพื้นที่ บริเวณตอนล่างด้านทิศตะวันออกของพื้นที่
4. บริเวณที่ราบต่ำมีลักษณะเป็นดินเค็มมีอยู่ประมาณ 2 % บริเวณสุดเขตพื้นที่ทิศตะวันออก
5. บริเวณที่สูงมีชั้นหินเหนื่อชั้นล่างมีอยู่ประมาณ 50 % ของพื้นที่มีการกระจายอยู่ทั่วไปทั้งพื้นที่

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

ปัจจุบันในหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข มีป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ คือพื้นที่ป่าช้าหมู่บ้าน แต่พื้นที่ส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนไป เพราะมีการถากถาง ทำเป็นเรือกสวนไร่นาและที่อยู่อาศัย เพราะมี

การเพิ่มจำนวนประชากรของหมู่บ้าน ทำให้มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นเป็นผลให้ป่าไม้ถูกทำลายเป็นจำนวนมาก

น้ำเพื่อการเกษตร

สำหรับการทำการเกษตร คือ ทำไร่ ทำนา และเลี้ยงสัตว์ ของคนในปัจจุบันในชุมชนจะใช้ประโยชน์จากน้ำฝนโดยการขุดบ่อขนาดเล็กในพื้นที่ทำการเกษตร เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้ง ซึ่งไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ตลอดปี และหนองน้ำธรรมชาติในพื้นที่ซึ่งสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรในหน้าแล้ง เพียงปีต่อปีเท่านั้นไม่สามารถทำการเกษตรนอกฤดูได้ ผู้ที่ได้ประโยชน์สูงสุดคือ ผู้ที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ติดกับหนองน้ำเท่านั้น ส่วนผู้ที่มีพื้นที่การเกษตรอยู่ไกลจะต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูงในการสูบน้ำขึ้นมาใช้ ผ่านคลองน้ำและฝายกั้นน้ำกว่าจะถึงพื้นที่ทำการเกษตรของตนบางที่อาจไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนแต่ก็ต้องเสี่ยง เพราะถ้าไม่ทำการเกษตรจะเสียหายทั้งหมดบางครั้งมีการรวมตัวกันออกเงินเพื่อใช้จ่ายสูบน้ำผ่านคลองและฝายโดยรับน้ำกันเป็นทอด ๆ

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

หนองน้ำที่เคยมีในอดีตยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน แต่ได้มีการขยายและขุดแต่งหนองน้ำใหม่ให้เก็บกักน้ำให้ได้มากยิ่งขึ้นและเพียงพอกับความต้องการของชาวบ้านที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และต้องการใช้น้ำเพื่ออุปโภคเป็นจำนวนมาก หนองน้ำที่มีอยู่ในบ้านหนองสรวงพัฒนา คือ

1. หนองบัวใหญ่ เนื้อที่ 119 ไร่ 25 ตารางวา
2. หนองบัวน้อย เนื้อที่ 36 ไร่ 3 งาน 69 ตารางวา

ในปี พ.ศ. 2544 ที่ผ่านมานี้ทาง อบต.หนองสรวง ได้จัดสรรงบประมาณตามโครงการเพื่อปรับปรุงระบบการส่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรของหนองน้ำทั้ง 2 แห่ง คือ (1) โครงการซ่อมแซมคูคลองส่งน้ำเข้าอ่างเก็บน้ำหนองบัวน้อย กว้าง 3 เมตร ลึก 2.50 เมตร ยาว 100 เมตร (2) โครงการขุดคลองส่งน้ำเข้าอ่างเก็บน้ำหนองบัวใหญ่ กว้าง 6 เมตร ลึก 1.50 เมตร ยาว 200 เมตร เมื่อโครงการดำเนินเสร็จเรียบร้อยประชาชนทั้งตำบลที่มีที่ทำกินรอบแหล่งน้ำทั้ง 2 แห่ง ซึ่งสามารถเก็บกักน้ำได้ตลอดทั้งปี จะได้ใช้ประโยชน์ ในการทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ร่วมกัน

น้ำสะอาด

ในความเป็นจริงแล้วจากการพัฒนาและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ และจากผลการสำรวจพบว่าทุกครัวเรือนในชุมชนจะมีภาชนะเก็บน้ำฝน สำหรับไว้ดื่มและบริโภคตลอดปี ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 5 ลิตร ต่อคนต่อวัน คิดเป็นร้อยละร้อยของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด แต่สภาพที่เห็นทั่วไปแล้ว พบว่ายังมีน้ำดื่มไม่เพียงพอเนื่องจากมีรางรองรับน้ำไม่เพียงพอ มีการนำน้ำดื่มไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น สำหรับน้ำใช้ในสภาพของชุมชนยังขาดแคลนอยู่มากโดยเฉพาะปีไหนที่แล้งฝนไม่ตกเป็นเวลานาน

ระบบสาธารณูปโภค

มีการเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค คือ

ถนน เริ่มแรกของหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข นั้นเป็นถนนลูกรัง ในปัจจุบันถนนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต

ไฟฟ้า อดีต ไม่มีไฟฟ้าใช้และอาศัยแสงสว่างจากตะเกียงเจ้าพายุ โดยการเติมน้ำมันก๊าดต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2510 ก็มีเสาไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านและเริ่มมีไฟฟ้าใช้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ประปา หมู่บ้านเข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2537 โดยใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำบ้านหนองสรวง

1.2.3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

คนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านหนองสรวงส่วนมากจะปลูกมันสำปะหลังประมาณ ร้อยละ 95 % ของครัวเรือน ซึ่งมันสำปะหลังนี้ใช้เวลาในการปลูก 1 ปี จึงจะสามารถขุดมันไปจำหน่ายได้ ซึ่งราคามันสำปะหลังในปัจจุบันอยู่ที่ราคา กิโลกรัมละ 1.40 บาท โดยตั้งแต่ต้นปี 2544 เป็นต้นมาราคามันสำปะหลังดี ทำให้ชาวบ้านมีรายได้ดีขึ้น และชาวบ้านหนองสรวงสันติสุขไม่ได้ปลูกมันสำปะหลังเพียงอย่างเดียว บางคนก็ทำการค้าขาย (ขายของชำ , ขายกับข้าวรถเร่) บ้างก็เลี้ยงสุกร และทำนา ฯลฯ

ทำให้ชาวบ้านหนองสรวงสันติสุขมีรายได้เฉลี่ย 10,001 – 20,000 บาท ซึ่ง ทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านมีสภาพดีพอใช้

จำนวนประชากรในหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขมีทั้งหมด 133 หลังคาเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 690 คน ชาย 329 คน หญิง 361 คน

โรงเรียนและการศึกษา

ในเขตพื้นที่ 6 หมู่บ้านในตำบลหนองสรวงมีโรงเรียนอยู่ 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านหนองสรวง ทำการเปิดสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเริ่มแรกนั้นเป็นแค่โรงเรียนประถมก่อน คือ ป.1-ป.6 มีครู 15 คน ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2465 ต่อมาก็ตั้งเป็นมัธยมเมื่อปี 2533 สอน ม.1- ม.3 และอนุบาล 1-2 มีครูสอนรวม 9 คน สอนรวมทั้งประถมและมัธยม 5 คน โดยทั้งโรงเรียนมีครูทั้งหมด 29 คน จากผลการสำรวจครูโรงเรียนบ้านหนองสรวง จบปริญญาตรี 27 คน และต่ำกว่าปริญญาตรี 2 คน มีเด็กนักเรียนตั้งแต่อนุบาล 1 – ม.3 จำนวน 579 คน นอกจากนี้ยังมีศูนย์เลี้ยงเด็กเล็ก (เด็กก่อนวัยเรียน) 1 แห่ง อยู่ข้างองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีครูพี่เลี้ยงอยู่ 2 คน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.6 และที่ศูนย์เลี้ยงเด็กเล็กนี้มีเด็กอยู่ประมาณ 50 คน

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมประเพณีของบ้านหนองสรวงสันติสุข คือ ในชุมชนมีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจซึ่งมีเพียง 1 แห่ง คือ วัดบ้านหนองสรวง มีพระภิกษุจำพรรษาจำนวน 23 รูป

ตารางงานบุญหรืองานประเพณีที่ใช้วัดเป็นศูนย์กลาง

เดือน	กิจกรรม
มกราคม (ยี่)	ร่วมทำบุญตักบาตรเนื่องในวันปีใหม่
กุมภาพันธ์ (สาม)	งานวันตรุษจีน – เป็นงานประจำปีของวัดหนองสรวง
มีนาคม (สี่)	ตรุษไทย
เมษายน (ห้า)	ก่อกองทราย – ร่วมกันนำทรายเข้าวัด ก่อกองทรายและรับศีลจากพระ งานสงกรานต์ – ทำบุญตักบาตรช่วงเช้า, ช่วงบ่ายสงฆ์น้ำพระ, รดน้ำขอพรผู้ เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน, มีกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน
พฤษภาคม (หก)	1. วันวิสาขบูชา 2. เช่นผีตอเคลือบ หรือเลี้ยงตอเคลือบ หลวงกง ขึ้น 6 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี (เพื่อขอฝน ฝน ให้ทำไร่ ทำนา ได้ผลผลิตที่ดีและปกป้องรักษาคุ้มครอง ชาวบ้าน)
มิถุนายน (เจ็ด)	-
กรกฎาคม (แปด)	เข้าพรรษา
สิงหาคม (เก้า)	ทำบุญวันแม่
กันยายน (สิบ)	สารทไทย
ตุลาคม (สิบเอ็ด)	วันออกพรรษา, ทำบุญตักบาตรเทโว (หลังวันออกพรรษา 1 วัน), ทอดกฐิน
พฤศจิกายน (สิบ สอง)	ลอยกระทง, เทศมหาชาติ
ธันวาคม (อ้าย)	ทำบุญวันพ่อ

ที่มา: วัชร วนศิริพันธ์ ปี พ.ศ.2544

ในส่วนภาษาที่ใช้พูดโดยใช้ภาษาท้องถิ่นคือ ภาษาไทยโคราช การแต่งกายผู้หญิงก็ยังคงมีการ
นุ่งผ้าถุงให้เห็นทั่วไป ผู้ชายก็ยังคงมีการใช้ผ้าขาวม้าอยู่

1.2.5 ข้อมูลด้านต่าง ๆ

ผู้นำ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชนบทในทัศนะของผู้นำท้องถิ่นผู้นำท้องถิ่นมีทัศนะว่า
ลักษณะของผู้นำที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชนบทที่สำคัญมากที่สุดคือ จะต้องเป็นผู้ที่ร่วมพลังทาง
ความคิด พลังน้ำใจ พลังกาย ให้เกิดความร่วมมือกันทุกฝ่ายในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยเฉพาะพระสงฆ์
ครู ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้นำที่เป็นทางการซึ่งได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่มีบทบาท

และหน้าที่โดยตรง สำหรับครูเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นที่ศรัทธาของประชาชน ส่วนพระภิกษุสงฆ์มีความเป็นผู้ทรงศีล ประชาชนมีศรัทธาสูงมากจึงเป็นแกนสำคัญในการนำพัฒนาชนบท รวมทั้งชาวบ้านซึ่งเป็นกำลังสำคัญทั้งกำลังแรงงาน ความคิด เวลา ความรู้ ความชำนาญ และการบริจาคทรัพย์ในโอกาสอันเหมาะสม ดังนั้นถ้าผู้นำสามารถประสานความคิด ประสานใจ และร่วมปฏิบัติการพัฒนาหมู่บ้านโดยคณะบุคคลที่กล่าวมาแล้วงานพัฒนาย่อมประสบผลสำเร็จอย่างแน่นอน บุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ผู้ใหญ่บ้าน นายสนิท บุรณะปิยะสกุล พระภิกษุสงฆ์ คือพระครูวินิตนวกการ (หลวงพ่อดินทร์ ปัญญาวุฑฺโฒ) เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองสรวง ซึ่งเป็นที่เคารพของคนในหมู่บ้านและบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นผู้นำที่มีความสำคัญในหมู่บ้านในการนำพัฒนาชนบท

ผู้นำท้องถิ่นมีความต้องการ ไปเยี่ยมชมสถานที่ที่มีประโยชน์มากที่สุด ซึ่งมีความสัมพันธ์กับหมู่บ้านพัฒนาที่มีชื่อเสียงหลายแห่งมักจะเริ่มต้นด้วยการ ไปเยี่ยมชมหมู่บ้านพัฒนาอื่นก่อนแล้วก็นำสิ่งที่ได้เห็นมาปรับใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง และเนื่องจากความคิดที่ว่าหมู่บ้านอื่นทำได้ หมู่บ้านเราก็น่าจะทำได้เช่นเดียวกันทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้าต่อไป กลุ่มต่างๆในหมู่บ้าน

1. กลุ่มออมทรัพย์ จัดตั้ง พ.ศ.2541 สมาชิกกลุ่ม 190 คน
2. กลุ่มแปรรูปผักผลไม้ (ข้าวเกรียบ) จัดตั้ง พ.ศ.2541 สมาชิกกลุ่ม 20 คน
3. กลุ่มกองทุนยา จัดตั้ง พ.ศ. 2541 สมาชิกกลุ่ม 70 คน
4. กลุ่มแม่บ้าน จัดตั้ง พ.ศ.2541 สมาชิกกลุ่ม 14 คน

ตอนที่ 2 .ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

1. สภาพโดยทั่วไปของกองทุน

บ้านหนองสรวงสันติสุข หมู่ 9 ได้จัดตั้งกองทุนขึ้นวันที่ 27 มิถุนายน 2544 ได้รับจัดสรรเงินกองทุนหนึ่งล้านบาท เมื่อวันที่ 6 เดือน กันยายน พ.ศ. 2544 และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้นำเงินกองทุนหนึ่งล้านบาทนี้ไปฝากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาขามทะเลสอ โดยฝากเป็นบัญชีออมทรัพย์ ใช้ชื่อบัญชีว่า กองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข หมู่ 9 บัญชีเลขที่ 021-1-02960-6 และเลขที่บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ 021-2-67087-0

ได้จัดตั้งคณะกรรมการกองทุนจากการทำประชาคมหมู่บ้านดังนี้

ลำดับ	รายชื่อคณะกรรมการ	ตำแหน่ง	ประสบการณ์
1	นายสนิท บุรณะปิยะสกุล	ประธานกองทุน	ผู้ใหญ่บ้าน
2	นายไมล์ มณีเจียว	รองประธานกองทุน	สมาชิก อ.บ.ต.
3	นางสันชาติ ไชยประเสริฐ	เลขานุการ	อสม.

4	นางเสนห์ เจริญนทค	เหรียญก	อสม.
5	นางทองก้อน นามนทค	ประชาสัมพันธ์	อสม.
6	นายเสริม นามนทค	ผช.ประชาสัมพันธ์	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน
7	นายเที่ยง เจริญนทค	ฝ่ายตรวจสอบ	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน
8	นายรุ่ง ใจชอบ	ผช.ฝ่ายตรวจสอบ	เจ้าหน้าที่ดูแล อบต
9	นางเทียมล้ง เขพันคอง	กรรมการ	อสม.
10	นางสนม นามนทค	กรรมการ	อสม.
11	นางแสงเดือน เจริญนทค	กรรมการ	อสม.
12	นางแจ่มศิริ บุญช่วย	กรรมการ	อสม.
13	นายระ ปราบโจร	กรรมการ	-
14	นายสมมาท ครีมสันเทียะ	กรรมการ	-
15	นายจำลอง คงสันเทียะ	กรรมการ	-

เนื่องจากคอบกำหนดการจัดตั้งกองทุนคอบ 1ปีในวันที่ 27 มิถุนายน 2545 จึงได้มีการจับฉลากให้คณะกรรมการกองทุนออกกึ่งหนึ่ง และเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ที่ได้รับเลือกเข้ามาก็ยังคงเป็นคณะกรรมการชุดเดิมแทบทั้งสิ้นดังมีรายชื่อดังนี้

รายชื่อคณะกรรมการชุดใหม่

ลำดับ	รายชื่อคณะกรรมการ	ตำแหน่ง	ประสบการณ์
1	นายสนธิ บุรณะปิยะสกุล	ประธานกองทุน	ผู้ใหญ่บ้าน
2	นายไมล์ มณีเขียว	รองประธานกองทุน	สมาชิก อ.บ.ต.
3	นางสันชดี ไชยประเสริฐ	เลขานุการ	อสม.
4	นางเสนห์ เจริญนทค	เหรียญก	อสม.
5	นางสาววัชร ชนศิริพันธ์	เหรียญก 2	บัณฑิตกองทุน
6	นางทองก้อน นามนทค	ประชาสัมพันธ์	อสม.
7	นายเสริม นามนทค	ผช.ประชาสัมพันธ์	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน
8	นายเที่ยง เจริญนทค	ฝ่ายตรวจสอบ	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน
9	นายจำลอง คงสันเทียะ	ผช.ฝ่ายตรวจสอบ	-

10	นางสนม แนมขุนทด	กรรมการ	อสม.
11	นางแจ่มศิริ บุญช่วย	กรรมการ	อสม.
12	นางแสงเดือน เจริญขุนทด	กรรมการ	อสม.
13	นายรุ่ง ใจชอบ	กรรมการ	เจ้าหน้าที่ดูแล อบต
14	นายสมมาท ครีမ်สันเทียะ	กรรมการ	-
15	นายอุดม เจริญขุนทด	กรรมการ	-

เงินกองทุนหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข ซึ่งได้รับจัดสรรมาเมื่อวันที่ 6 เดือน กันยายน พ.ศ.2545 ได้มีการปล่อยให้สมาชิกกองทุนกู้ยืม เพื่อเป็นทุนในการพัฒนาอาชีพ สร้างงานและสร้างรายได้ จำนวน 2 ครั้งดังมีรายชื่อผู้กู้และรายละเอียดดังนี้

รายชื่อผู้กู้ยืมครั้งที่ 1 ประจำวันที่ 22 กันยายน 2544 จำนวน 71 ราย

ลำดับที่	รายชื่อผู้กู้	จำนวนเงิน	ประเภทอาชีพ	หมายเหตุ
1	นางประนอม เจริญขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
2	นายสมาน โชสูงเนิน	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
3	นางขวัญนา กิสันเทียะ	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
4	นางทำนอง เวินขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
5	นายอำนาจ ภูมิโคกรักษ์	4,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
6	นางทองก้อน แนมขุนทด	10,000	เลี้ยงสุกร	ส่งแล้ว
7	นางนุจรีย์ จันขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
8	นายอุดม เจริญขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
9	นางทองอยู่ โนมขุนทด	7,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
10	นายหมั่น แนมขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
11	นางแสงเดือน เจริญขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
12	นายสงวน เวกสูงเนิน	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
13	นางหรรุ่น แนมขุนทด	3,000	ทำนา	-
14	นายใจ ชงสันเทียะ	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
15	นายทองสิน มานู	4,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
16	นายสมาน รอดทรัพย์	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
17	นางลำปอง เอื้อสันเทียะ	6,000	ทำนา	ส่งแล้ว

ลำดับที่	รายชื่อผู้กู้	จำนวนเงิน	ประเภทอาชีพ	หมายเหตุ
18	นายภา เจริญขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
19	นางใบ เจริญขุนทด	6,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
20	นายสม เจริญขุนทด	3,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
21	นายสมเกียรติ ชงสันเทียะ	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
22	นายหล่วย แนมขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
23	นายสำเร็จ เจริญขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
24	นายสมาน เจริญขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
25	นายพรม โนมขุนทด	8,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
26	นายสุมน นุ่มขุนทด	8,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
27	นายเทียมหล่อ ธนศิริพันธ์	10,000	เลี้ยงสุกร	ส่งแล้ว
28	นายสมพาน สำเนียงใหม่	3,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
29	นายดิษ งามขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
30	นายจำลอง ดงสันเทียะ	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
31	นายสมเจตต์ งามขุนทด	8,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
32	นายสุดใจ ทิพย์สันเทียะ	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
33	นางประจวบ เจริญขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
34	นายเสริม แนมขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
35	นางลิไลลักษณ์ ภูมิโคกรักษ์	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
36	นางสาวแจ่มศิริ บุญช่วย	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
37	นายพชร แนมขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
38	นายเหรียญ เจริญขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
39	นายสวัสดิ์ เจริญขุนทด	7,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
40	นายทองมี ดงสันเทียะ	8,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
41	นายไมล์ มณีเขียว	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
42	นายทอง ภักดี	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
43	นางประสงค์ ทิพย์สันเทียะ	7,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
44	นายแก่น ชงสันเทียะ	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
45	นางสังเวียน ทิพย์สันเทียะ	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
46	นางจำรูญ แสงจันทร์	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
47	นายจ้ออัน แนมขุนทด	8,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-

ลำดับที่	รายชื่อผู้กู้	จำนวนเงิน	ประเภทอาชีพ	หมายเหตุ
48	นางอัญชลี เจริญขุนทด	8,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
49	นายสุวรรณ แนนขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
50	นายสวิต จันขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
51	นายเที่ยง เจริญขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
52	นางส้มเช้า คีสนิท	6,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
53	นายสมชาย แนนขุนทด	3,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
54	นางชุม ศูนย์สันเทียะ	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
55	นางสาวเรณู ภูมิโคกรักษ์	4,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
56	นางสุทัด ไสมทองกลาง	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
57	นายฉาย โนมขุนทด	6,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
58	นายบุญมา โนมขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
59	นายสมมาท ครัมสันเทียะ	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
60	นางนงเขา เวินขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
61	นางสนม แนนขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
62	นายสนธิ เวินขุนทด	8,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
63	นายบุญเรือง รวมสันเทียะ	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
64	นางเสน่ห์ ใจชอบ	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง	ส่งแล้ว
65	นายแมน แลจะบก	3,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
66	นายสมหมาย แนนขุนทด	4,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
67	นายพน จันขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
68	นายระ ปราบโจร	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
69	นายสกลิต แนนขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
70	นางทวี แนนขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง	-
71	นายอนุพนธ์ เมธานูวัฒน์	10,000	ค้าขาย	-
รวม		518,000		27

ที่มา: ทะเบียนคุมผู้กู้

การปล่อยให้ผู้กู้ครั้งที่ 2 มีทั้งสมาชิกที่กู้ในครั้งที่ 1 แล้วได้ส่งคืนเงินกู้ ที่ทำเรื่องขอกู้ใหม่และสมาชิกที่ยังไม่ได้กู้คั้งนี้

รายชื่อผู้กู้เงินกองทุนรอบที่ 2 วันที่ 10 กุมภาพันธ์ และ 2 มีนาคม พ.ศ.2545

ลำดับที่	รายชื่อผู้กู้	จำนวนเงิน	ประเภทอาชีพ
1	นายสมาน เจริญนาค	7,000	ปลูกมันสำปะหลัง
2	นางสันชาติ ไชยประเสริฐ	10,000	หัตถกรรม
3	นางสนธิ โนมขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง
4	นางสาวพรพนา แนมขุนทด	15,000	ค้าขาย
5	นายท่า เวินขุนทด	15,000	ปลูกมันสำปะหลัง
6	นายสนั่น แนมขุนทด	13,000	ปลูกมันสำปะหลัง
7	นายมานะ โนมขุนทด	8,000	ปลูกมันสำปะหลัง
8	นายสมชาย แนมขุนทด	4,000	ปลูกมันสำปะหลัง
9	นางสนม แนมขุนทด	20,000	ปลูกมันสำปะหลัง
10	นางทองก้อน แนมขุนทด	10,000	เลี้ยงสุกร
11	นายสมพาน สำเนียงใหม่	4,000	ปลูกมันสำปะหลัง
12	นายบุญมา โนมขุนทด	20,000	ประมง
13	นายสนธิ บุรณะปิยะสกุล	10,000	เลี้ยงสุกร
14	นายสำรวย ครี้มค้ำพลู	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง
15	นางทองมาก เจ็ดจันทิก	4,000	ค้าขาย
16	นางมินิ แนมขุนทด	8,000	ปลูกมันสำปะหลัง
17	นายทิน เขพันคง	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง
18	นายเหรียญ เจริญนาค	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง
19	นางสมเช่า คีสนิต	12,000	ปลูกมันสำปะหลัง
20	นายสุดใจ ทิพย์สันเทียะ	20,000	ปลูกมันสำปะหลัง
21	นายแก่น ธงสันเทียะ	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง
22	นายจำลอง คงสันเทียะ	15,000	ค้าขาย
23	นายมิด โนมขุนทด	15,000	ปลูกมันสำปะหลัง
24	นางกระบวน เจริญนาค	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง
25	นางอัญชลี เจริญนาค	20,000	ปลูกมันสำปะหลัง
26	นางอำพร เจริญนาค	8,000	ปลูกมันสำปะหลัง
27	นางประถม ธนศิริพันธ์	20,000	เลี้ยงสุกร
28	นายสุวรรณ แนมขุนทด	20,000	ค้าขาย

ลำดับที่	รายชื่อผู้กู้	จำนวนเงิน	ประเภทอาชีพ
29	นายหมั่น แนมขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง
30	นางคำปอง เอื้อสันเทียะ	12,000	ทำนา
31	นางทองอยู่ โนมขุนทด	15,000	ปลูกมันสำปะหลัง
32	นางใบ เจริมขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง
33	นายสมเกียรติ ชงสันเทียะ	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง
34	นายอุดม เจริมขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง
35	นายหล่วย แนมขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง
36	นายพรม โนมขุนทด	10,000	ปลูกมันสำปะหลัง
37	นางประสงค์ ทิพย์สันเทียะ	20,000	ปลูกมันสำปะหลัง
38	นางสาวแจ่มศิริ บุญช่วย	15,000	ปลูกมันสำปะหลัง
39	นางประนอม เจริมขุนทด	5,000	ปลูกมันสำปะหลัง
40	นายสมมาท ครีမ်สันเทียะ	20,000	ประมง
41	นางเสนห์ ใจชอบ	20,000	ปลูกมันสำปะหลัง
รวม		505,000	

ที่มา: ทะเบียนคุมผู้กู้

ตารางจำนวนผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ ยอดเงินที่ให้กู้ จากเงินทุน 1 ล้านบาท บ้านหนองสรวงสันติสุข

ครั้งที่ขอ กู้	ประเภทการขอ กู้	จำนวนผู้ ยื่นกู้ (ราย)	ยอดเงินรวมทั้งขอ กู้ (บาท)	จำนวนผู้ ชำระคืน (ราย)	ยอดชำระ (บาท)
1	เกษตรกรรม (ทำไร่)	66	479,000	24	173,000
	เลี้ยงสุกร	2	20,000	2	20,000
	ค้าขาย	1	10,000	-	-
	ทำนา	2	9,000	1	6,000
2	เกษตรกรรม (ทำไร่)	31	349,000	-	-
	เลี้ยงสุกร	3	40,000	-	-
	ค้าขาย	5	54,000	-	-
	ทำนา	1	12,000	-	-
	ประมงน้ำจืด	2	40,000	-	-
	ทอพรหมเช็ดเท้า	1	10,000	-	-
รวมทั้งรวม		112	1,023,000	27	199,000

หมายเหตุ ยอดการกู้ยืมถึงวันที่ 31 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2545

ตารางแสดงรายรับ—รายจ่ายและยอดเงินคงเหลือของกองทุน

ลำดับ ที่	รายการ	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	คงเหลือ (บาท)
1	เงินกองทุน	1,000,000	-	1,000,000
2	ปล่อยกู้ครั้งที่ 1	-	518,000	482,000
3	ได้รับคืนเงินกู้	199,000	-	681,000
4	ดอกเบี้ยเงินกู้	3,980	-	684,980
5	ปล่อยกู้ครั้งที่ 2	-	505,000	179,980
6	เงินฝากสะสมจะถึง 31 ก.ค. 2545	31,720	-	211,700
7	ค่าหุ้น	6,100	-	217,800
8	ดอกเบี้ยธนาคาร	4,546.68	-	222,346.68
	รวม	1,245,346.68	1,023,000	222,346.68

ที่มา : บัญชีกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข

การคิดอัตราดอกเบี้ย

การจัดตั้งกองทุนระเบียบของกองทุนบ้านหนองสรวงสันติสุขเริ่มแรกได้คิดอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ร้อยละ 2 บาทต่อปี ซึ่งผู้กู้รอบแรกจะคิดอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ ร้อยละ 2 บาท และในเดือนมกราคม พ.ศ. 2545 ได้มีการประชุมลงมติปรับอัตราดอกเบี้ย ซึ่งมีมติในที่ประชุมว่าให้ปรับเป็นร้อยละ 3 บาทต่อปี ซึ่งจะมีผลบังคับใช้กับการขอกู้ในรอบที่ 2 เป็นต้นไป

ขั้นตอนในการขอกู้

สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

เอกสารประกอบการขอกู้มีดังนี้

1. สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประชาชน ของผู้ขอกู้
2. สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประชาชน ของผู้ค้ำประกัน 2 คน
3. สำเนาสมุดฝากเงินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ปัญหาและอุปสรรคในการทำใบขอกู้

สมาชิกบางคนเขียนหนังสือไม่ได้และยังไม่เข้าใจระเบียบของกองทุนหมู่บ้านอย่างชัดเจน ทั้งยังไม่มีความสามารถในการเขียนคำขอกู้ ซึ่งคณะกรรมการจำเป็นต้องช่วยเหลือให้คำแนะนำในบางเรื่องและจะต้องตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้

สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินกองทุนจะต้องมีคุณสมบัติตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านกำหนด และจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน ลักษณะโครงการที่สมาชิกยื่นขอกู้เงินต้องมีลักษณะและคุณสมบัติ คือ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริงและมีความเป็นไปได้ในทางการตลาดและสามารถเห็นได้ชัดเจนมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน และเนื่องจากสมาชิกของกองทุนเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นที่รู้จักกันดี การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ นอกจากดูจากโครงการคำขอกู้แล้ว ยังดูจากฐานะทางครอบครัวว่ามีความสามารถที่จะชำระคืนเงินกู้ให้กับกองทุนได้มากน้อยเพียงไร แล้วจึงต้องจัดสรรเงินกู้ให้เพียงพอกับจำนวนสมาชิกที่ขอกู้ด้วย และต้องมีเงินเหลือสำหรับกู้ฉุกเฉินด้วย

การโอนเงินให้ผู้กู้

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุนที่นำไปขอกู้ และสัญญาเงินกู้ไปส่งให้กับธนาคาร

การรับชำระหนี้

การรับชำระคืนเงินกู้ทุกประเภท ผู้กู้จะต้องมารับเอกสารการชำระเงินกู้จากคณะกรรมการ พร้อมนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร แล้วนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้ไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

การจัดสรรผลประโยชน์

การจัดสรรผลประโยชน์ที่รับจากกองทุน ได้จัดสรรแบ่งเป็นส่วนต่างตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ซึ่งได้จัดสรรเป็นเงินปันผลค่าหุ้น เป็นเงินประกันความเสี่ยง เป็นเงินตอบแทนคณะกรรมการกองทุน เป็นทุนเพื่อการศึกษาและพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุนเป็นกองทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ เป็นเงินปันผลเงินสัจจะและ อื่นๆตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร

ระบบบัญชีกองทุนคณะกรรมการกองทุนมีการจัดทำบัญชี 5 เล่ม ประกอบด้วย

- ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
- ทะเบียนคุมค่าของตู้
- บัญชีเงินฝากสัจจะ
- บัญชีรายรับ
- บัญชีรายจ่าย

ในการจัดทำบัญชีคณะกรรมการกองทุน ได้มอบหมายให้เหรัญญิกและเลขานุการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี และลงข้อมูลที่มีความเคลื่อนไหวในแต่ละเดือน

การรับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ได้รับสมัครช่วงเริ่มตั้งกองทุนหมู่บ้านเป็นต้นมาการคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นรายบุคคลรายละเอียด 10 บาทโดยสมาชิกจะต้องชำระเมื่อได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกองทุนภายใน 5 วันนับจากวันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการกองทุน

ระเบียบการขอกู้หรือขอทุน และการพิจารณาอนุมัติ

1. ผู้กู้ต้องเป็นสมาชิกของกองทุนและไม่ประพฤติตนผิดระเบียบข้อบังคับของกองทุนฯ
2. สมาชิกผู้กู้ เขียนโครงการขอกู้พร้อมใบคำร้องขอยื่นต่อคณะกรรมการกองทุนฯ
3. คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตาม โครงการที่สมาชิกขอกู้ภายในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท
4. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นสมควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่า 20,000 บาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อขอมติวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การขออนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกิน 50,000 บาท
5. การค้ำประกันจะต้องมีผู้ค้ำประกันที่เป็นสมาชิกกองทุน ไม่น้อยกว่า 2 คน หรือจะใช้หลักทรัพย์อื่นที่ทางคณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร
6. การกู้เงินของกองทุนจะต้องมี สามี – ภรรยา – ทายาท ที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นผู้ลงลายมือชื่อยินยอมทุกครั้ง
7. การพิจารณาเงินกู้ คณะกรรมการกองทุนจะต้องทำการตรวจสอบโครงการขอกู้อย่างละเอียดรอบคอบและเป็นธรรม ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยพิจารณาจากโครงการขอกู้ต้องดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้สูงทางการตลาดและส่งออกสามารถเห็นได้ชัดเจนว่าคุ้มค่าต่อการลงทุนและการส่งชำระหนี้รวมทั้งจะต้องสอดคล้องกับฤดูกาลและระยะเวลาการกู้

2. กระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการสร้างศักยภาพตนเองเพื่อสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านตามกระบวนการพึ่งพาตนเองของชาวบ้านหนองสรวงสันติสุข ระเบียบของกองทุนและกรรมการทั้ง 15 คนประชุมร่วมกันเพื่อร่างระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นข้อปฏิบัติของสมาชิกกองทุนที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงในชุมชนได้ แล้วนำระเบียบที่ร่างเสร็จไปให้สมาชิกให้ความเห็นชอบ เพื่อประโยชน์ทั้งของสมาชิกและกองทุนเองที่ได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันแล้ว จึงนำไปจัดทำระเบียบของกองทุน เพื่อความพร้อมที่สุดของหมู่บ้าน ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมของหมู่บ้านตามความเป็นจริงของหมู่บ้าน ใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ขั้นตอนการขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข เอกสารประกอบการขอกู้ โอนเงินให้ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติ ขั้นตอนการชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้ ได้จัดทำระเบียบเหมือนกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้กำหนดมา ซึ่งร่วมกันศึกษาทำความเข้าใจกับระเบียบ และลงมติเห็นชอบปฏิบัติตามระเบียบนี้ แต่ในส่วนของหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้กู้คณะกรรมการกองทุน จะพิจารณาจากส่วนอื่นด้วย คือ ฐานะความมั่งคั่งของผู้กู้ ความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้เพื่อลดปัญหาหนี้สูญ

การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ของบ้านหนองสรวงสันติสุข ผู้ทำการตรวจสอบ คือ คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนในทุกเดือนที่เลขานุการกองทุนและเหรัญญิก ที่ต้องจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงินกู้ของกองทุน แล้วนำไปติดไว้ที่ทำการกองทุน (บ้านผู้ใหญ่บ้าน) อย่างเปิดเผยเพื่อความโปร่งใส

วิธีเปิดเผยผลการดำเนินงานเป็นมติของสมาชิกกองทุนและคณะกรรมการกองทุนที่จัดทำเป็นระเบียบกองทุน ให้เผยแพร่ผลการดำเนินงานในแต่ละเดือนแล้วนำไปติดไว้ที่ทำการกองทุน (บ้านผู้ใหญ่บ้าน) อย่างเปิดเผยเพื่อความโปร่งใสให้สมาชิกได้รับรู้อย่างทั่วถึงและชัดเจน การจัดสรรผลประโยชน์กองทุน มีการจัดทำระเบียบข้อตกลงในการจัดสรรผลประโยชน์อย่างชัดเจน ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข ซึ่งคณะกรรมการและสมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติตาม

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของบัณฑิตกองทุน ประเภทของเครือข่ายเป็นเครือข่ายการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล กลุ่มคนที่เข้าร่วมเครือข่ายการเรียนรู้ คือ กลุ่มบัณฑิตกองทุน กลุ่มผู้นำหมู่บ้านที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อบต. อสม. สมาชิกกองทุน วิธีการสร้างเครือข่ายร่วมกันเป็นการจัดกลุ่มเสวนาระดับหมู่บ้านและระดับตำบล การจัดเวทีประชาคมในตำบล ความพอใจของผู้เข้าร่วมเครือข่ายมีความพึงพอใจเพราะได้รับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ต่าง ๆ ทำให้ผู้เข้าร่วมเสวนานำไปพัฒนาชุมชนร่วมกับสมาชิกได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นประโยชน์มากในการวางแผนการพัฒนาชุมชนในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีแบบแผน

สมาชิกในกลุ่มผู้รู้จะรวมกลุ่มกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์และช่วยกันหาตลาด เพื่อรองรับสมาชิกผู้ที่ไม่มีการจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงินกู้

ประสบการณ์การเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ทำให้รู้เกี่ยวกับการบริหารงานกองทุน เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ รับรู้ปัญหาของสมาชิกและร่วมกันหาแนวทางการแก้ไข

ประสบการณ์การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ของสมาชิก ช่วยกันหาแนวทางการแก้ไขเมื่อประสบปัญหา รับรู้ข่าวสารจากภาครัฐมากขึ้นเกิดความสามัคคีในชุมชน

3. เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

การประชาสัมพันธ์ทางคณะกรรมการกองทุนข่าวสารกองทุนหมู่บ้านได้รับมาจากอำเภอ ผู้นำชุมชนได้รับข่าวสารแล้วนำมาประชาสัมพันธ์ต่อบ้านช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์ในเวลาเช้าผ่านทางหอกระจายข่าว ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ลูกบ้านได้รับข่าวสารที่ทั่วถึง เนื้อหาเน้นการประชาสัมพันธ์คือ การรับสมัครสมาชิกกองทุน คณะกรรมการกองทุน การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนและชาวบ้าน ในวิธีการประชุมคณะกรรมการ และสมาชิก เนื้อหาการเตรียมความพร้อมคือ คุณสมบัติของคณะกรรมการ ของสมาชิก การรับสมัคร การขอกู้เงิน การเขียน โครงการระเบียบกองทุนจำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อมทั้งหมด 2 ครั้ง ซึ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมคือ ผู้นำชุมชนที่ได้รับการอบรมแล้วมาถ่ายทอดความรู้ต่อ และเจ้าหน้าที่ของทางอำเภอ จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ 1,000,000 บาท

ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน 1,000,000 บาทในการกระตุ้นและสร้างภูมิคุ้มกันในกับเศรษฐกิจหมู่บ้าน กองทุน 1,000,000 บาทช่วยกระตุ้นให้ในหมู่บ้านมีการสร้างงาน เพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกทำให้มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านมากขึ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้น

ส่วนทัศนคติของชาวบ้านต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ที่ทำหน้าที่กระตุ้นให้เศรษฐกิจในชุมชนเข้มแข็งขึ้น เป็นผู้วางนโยบายให้ชุมชนเกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ เข้าหมู่บ้าน

การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง ประสบการณ์จากการเรียนรู้การดำเนินงานของหมู่บ้านคณะกรรมการเพื่อกระตุ้นและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเศรษฐกิจของหมู่บ้าน คือ สามารถทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจในครอบครัวดีขึ้น ส่วนประสบการณ์จากการเป็นสมาชิกกองทุน คือ รู้จักวางแผนพัฒนาอาชีพให้มั่นคงมีรายได้ มีเงินเลี้ยงชีพอย่างพอเพียง

4. ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน เป็นลักษณะเครือข่ายที่เชื่อมโยงกับ โอกาส

ให้สมาชิกหรือกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ประสบการณ์ ปัญหาอุปสรรค ข้อมูลข่าวสาร
ประสานการเชื่อมโยงกิจกรรม ร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน

ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน สมาชิกมีความรู้สึกดีต่อเงินกองทุน 1 ล้านบาทเพราะได้ให้
ทางเลือกกับประชาชนในการกู้ยืมสำหรับประกอบอาชีพ ทำให้ปัญหาการว่างงานลดลงและทำให้มี
เงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ทำให้ไม่กู้ยืมเงินนายนทุนนอกระบบ ความเป็นอยู่ของสมาชิกดีขึ้น

สมาชิกต้องการให้มีเงินสนับสนุน โครงการ 1 ล้านบาทเพิ่มขึ้น

ประสบการณ์การเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ทำให้รู้เกี่ยวกับการบริหารงานกอง
ทุน การจัดทำบัญชีกองทุน ตลอดจนเกิดความสามัคคีในหมู่คณะ รับรู้ปัญหาของสมาชิกและร่วมกันหา
แนวทางการแก้ไข

ประสบการณ์การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความ
รู้ของสมาชิก ช่วยกันหาแนวทางการแก้ไขเมื่อประสบปัญหา รับรู้ข่าวสารจากภาครัฐมากขึ้นเกิดความ
สามัคคีในชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแบบ บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

จากการสังเกต สัมภาษณ์ จากเอกสารต่างๆ ของหมู่บ้านและกรอกแบบสอบถาม โดยกลุ่มตัว
อย่าง คือ ตัวแทนครัวเรือนๆ ละ 1คนที่สามารถให้ข้อมูลได้จำนวน 67 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 50.3
ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด สรุปผลจากตัวชี้วัดต่างๆ ได้ดังนี้

- 1.สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี ผลตอบกลับมา สมาชิกคิดเห็นว่าอยู่ในระดับมาก เหตุผล
ส่วนใหญ่ของสมาชิกตัดสินใจ การให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาหมู่บ้าน
- 2.สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ ผลตอบกลับมา สมาชิกคิดเห็นว่าอยู่ในระดับมาก เหตุ
ผลส่วนใหญ่ คือ ไม่มีการลักขโมยสิ่งของๆ ผู้อื่นมาเป็นของตน
- 3.ชุมชนมีการยกย่องคนทำความดี ผลตอบกลับมา สมาชิกคิดเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง
เพราะมีให้ได้ทราบบ้างบางราย
- 4.สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผลตอบกลับมา สมาชิกคิดเห็นว่าอยู่ในระดับ
ปานกลาง
- 5.สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม ผลตอบกลับมา สมาชิกคิดเห็นว่า ใช่ และส่วนใหญ่
อยู่ที่ 3-4 ครั้งต่อปี โอกาสที่หาความรู้จากการเข้าอบรมต่างๆ
- 6.สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ จากข้อมูลหมู่บ้านจากปีก่อนมีจำนวน
128 ครอบครัว ปัจจุบันเพิ่มเป็น 133 ครอบครัว ตามจำนวนการเพิ่มขึ้นของจำนวนหลังคาเรือน
อาชีพหลัก คือการปลูกมันสำปะหลัง และรับจ้างทั่วไป

7.ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน จากปีก่อน 128 ครอบครัว เพิ่มเป็น 133 ครอบครัว แต่สมาชิกในครอบครัวบางครอบครัวไม่ได้อยู่กันพร้อมหน้าเพราะต้องเดินทางไปทำงานในที่อื่นๆ แต่ก็มีการติดต่อกันตลอดเวลา และในงานเทศกาลต่างๆ ก็จะกลับมาบ้าน

8.ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน จำนวนกลุ่มที่จัดตั้ง คือ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแปรรูปข้าวเกรียบผักผลไม้ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มกองทุนยา

9.ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ ผลตอบกลับมา สมาชิกคิดเห็นว่ายู่ในระดับมาก เพราะในการประชุมทุกครั้งที่ต้องมีการลงความเห็นจะให้สมาชิกเป็นผู้เสนอความคิดเห็นแล้วลงมติในที่ประชุมโดยฟังเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิก

10.ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส จากข้อมูลหมู่บ้านปีก่อนมี 7 คน ในปัจจุบันมี 10 คน ในกรณีนี้จะเป็นคนชราที่ได้รับเงินช่วยเหลือรายเดือน ส่วนเด็กและผู้ด้อยโอกาสก็ได้รับความช่วยเหลือโดยตลอด

11.ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม ผลตอบกลับมา สมาชิกคิดเห็นว่า “ใช่” โดยผู้นำมีลักษณะเป็นผู้ที่มีความตื่นตัว รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก เป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวม

12.ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชนผลตอบกลับมาสมาชิกคิดเห็นว่ายู่ เพราะสมาชิกจะร่วมมือกันประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้นภายในชุมชนก่อน เมื่อเห็นว่าปัญหาเหล่านั้นชุมชนแก้ไขด้วยตนเองไม่ได้ก็จะประสานงานขอความช่วยเหลือจากส่วนราชการต่อไป

5. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข มีปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข คือลักษณะที่ตั้งหมู่บ้านเป็นที่ลุ่มเหมาะกับการประกอบอาชีพที่สมาชิกขอกู้ไป ทำให้เกิดรายได้เป็นเงินหมุนเวียนในครอบครัวและหมู่บ้าน ปัจจัยด้านลบของบ้านหนองสว่างสันติสุขที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนไม่มี

2. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข มีปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข คือสภาพเศรษฐกิจ รายได้ของสมาชิกได้มาจากการทำไร่ (มันสำปะหลัง) เลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นอาชีพที่สมาชิกกู้เงินกองทุนไปดำเนินการเพิ่มเติม ซึ่งจะนำรายได้มาสู่กองทุน ทำงานของกองทุนบรรลุเป้าหมายและสาธารณูปโภคในหมู่บ้านก็มีครบถ้วน ทำให้หมู่บ้านมีสิ่งอำนวยความสะดวก สังคมภายในหมู่บ้านอยู่อย่างสงบสุข ปัจจัยด้านลบของบ้านหนองสว่างสันติสุขที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนไม่มี

3. ผู้นำชุมชนมีปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข คือ มีผู้นำที่เข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชน มีผู้นำทางด้าน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ปัจจัยด้านลบของบ้านหนองสว่างสันติสุขที่ขัดกับการบรรลุเป้าหมายของกองทุน ไม่มี

4. ความเข้มแข็งของชุมชนบ้านหนองสว่างสันติสุขมีปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข คือ ความเข้มแข็งของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีการช่วยเหลือกัน ซึ่งหมายถึงเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน เมื่อเศรษฐกิจดีความเป็นอยู่ของคนในชุมชนก็ดีมีเงินหมุนเวียนภายในครอบครัว หมู่บ้าน และกองทุน ทำให้กองทุนสามารถดำเนินอยู่ได้ และบรรลุเป้าหมาย ปัจจัยด้านลบ

5. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ทำให้เกิดปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข คือ บัณฑิตกองทุนประสานงาน สร้างเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ในกองทุนหมู่บ้าน ทำให้กองทุนมีศักยภาพ ที่จะบรรลุเป้าหมายของกองทุนมากขึ้น ปัจจัยด้านลบ ไม่มี

6. ทักษะดีของชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข มีปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข คือ ทักษะดีที่ชาวบ้านมีต่อคณะกรรมการกองทุน และทักษะดีที่กรรมการกองทุนและชาวบ้านมีต่อกองทุน ทำให้ทราบว่าจะคณะกรรมการมีข้อดี ข้อเสียอย่างไรที่จะต้องแก้ไข เพื่อจะได้ทำหน้าที่ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านให้ดีขึ้น และได้ทราบว่าการบริหารกองทุน ประโยชน์ของกองทุนต่อสมาชิกกองทุน ข้อดีของกองทุน ข้อบกพร่องของกองทุนเพื่อคณะกรรมการและสมาชิกได้ช่วยกันปรับปรุง แก้ไข วางระเบียบของกองทุนพัฒนาให้กองทุนหมู่บ้านดีขึ้น เอื้ออำนวยให้สมาชิกอย่างเต็มที่ ปัจจัยด้านลบ ไม่มี

6. การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในระหว่างหมู่บ้าน/ตำบล

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุนที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงภายในระหว่างหมู่บ้าน/ตำบล ประเภทเครือข่ายเป็นเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ในหมู่บ้านในระดับหมู่บ้านและตำบล บุคคลที่เข้าร่วมเครือข่ายได้แก่ผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กลุ่มสมาชิกกองทุน วิธีการสร้างเครือข่ายคือ การจัดเวทีประชาคมระดับตำบล การจัดกลุ่มเสวนาระดับหมู่บ้าน ซึ่งผู้เข้าร่วมเครือข่ายพึงพอใจมากกับประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้านเดียวกัน และระหว่างหมู่บ้านหลาย ๆ หมู่บ้าน เป็นการสร้างเครือข่ายที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ในตำบล ซึ่งเป็นวิธีการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้านอย่างมีแบบแผน ที่สามารถนำไปปฏิบัติให้เห็นผลได้ชัดเจน ปัญหาและอุปสรรคมีช่วงระยะเวลาแรก เพราะสมาชิกยังไม่เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการสร้างเครือข่าย แต่ปัจจุบันได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเป็นอย่างดีประเภทของเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ ที่ทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข กิจกรรมของเครือข่ายได้แก่

1.การจัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข

2.การจัดเวทีสรุปบทเรียนของคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนในระดับหมู่บ้าน
หนองสว่างสันติสุข

ประเภทของเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความเชื่อมโยงในตำบลหนองสว่าง
กิจกรรมของเครือข่าย ได้แก่

- 1.การจัดเวทีประชาคมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนระดับตำบล
- 2.การจัดเวทีประชาคมวิเคราะห์ทำแผนแม่บทของชุมชน
- 3.การจัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล
- 4.การจัดเวทีประชาชาติพิจารณาโครงการธุรกิจชุมชนระดับตำบล

5.การจัดเวทีสรุปบทเรียนของกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนในระดับตำบลและ
ชุมชนเพื่อค้นหาจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข ปัจจัยที่
ก่อให้เกิดเครือข่าย คือ การได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชน สมาชิกชุมชนและบัณฑิตกองทุน หมู่บ้าน
ร่วมแรงร่วมใจ และมีความตั้งใจจริงที่จะสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แลกเปลี่ยน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มอาชีพ

กรณีศึกษาที่ 1 กลุ่มผู้เลี้ยงสุกร มีทั้งผู้เลี้ยงเป็นประจำและผู้เริ่มเลี้ยงใหม่ ซึ่งในผู้เลี้ยงใหม่
ต้องเงินทุนในการดำเนินงานสูงเพราะต้องสร้างคอกสุกรขึ้นมาใหม่ และยังพบปัญหาว่าลูกสุกรตายโดย
ไม่ทราบสาเหตุอีกด้วย

ทุนในการดำเนินงาน

- 1.ค่าลูกสุกรจำนวน 5 ตัว ๆ ละ 1,500 บาท เป็นเงิน 7,500 บาท
  - 2.ค่าอาหาร 5,000 บาท
  - 3.ค่ายาถ่ายพยาธิ 100 บาท
  - 4.ค่าใช้จ่ายในการสร้างคอกสุกร 5,000 บาท
- รวมค่าใช้จ่าย 17,600 บาท

รายได้ที่ได้รับ

- จำนวนสุกรจำนวน 5 ตัว ๆ ละ 3,000 บาท เป็นเงิน 15,000 บาท
กำไรสุทธิ 2,400 บาท

วิธีการดำเนินงาน

- จัดซื้อลูกสุกรจำนวน 5 ตัวมาเลี้ยง
- เลี้ยงโดยใช้อาหารสำหรับลูกสุกรใน 3 สัปดาห์แรก
- เริ่มสัปดาห์ที่ 4 ใช้ข้าวสุกที่ได้มาจากวัดผสมกับอาหารสำหรับสุกรน้ำหนัก 15 กิโลกรัมขึ้นไป
- เลี้ยงได้ 6 สัปดาห์ใช้ข้าวสุกผสม รำข้าวและอาหารสำหรับสุกรน้ำหนัก 30 กิโลกรัมถึงขาย

- เมื่อเลี้ยงได้ 3-4 เดือนก็สามารถจำหน่ายได้

ปัญหาในการดำเนินงาน

1. สุกรโตช้ากว่ากำหนด แก้ไขโดยแยกเลี้ยงเพื่อให้ได้กินอาหารอย่างเพียงพอ
2. ราคาสุกรไม่แน่นอน แก้ไขโดยจำหน่ายให้ผู้ที่ต้องการนำสุกรไปใช้ในงานพิธีต่างๆ
3. ลูกหมูตายโดยไม่ทราบสาเหตุ

กรณีศึกษาที่ 2 กลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลัง โดยส่วนใหญ่ในการปลูกมันสำปะหลังทุกคนมีประสบการณ์ในการปลูกคืออยู่แล้ว และมีการปรับใช้เทคโนโลยีพื้นบ้านที่ได้มีการคิดประดิษฐ์ขึ้นมา เพื่อใช้ให้เกิดความสะดวกในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นการศึกษาและเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา มาประยุกต์ใช้ และมีการใช้พันธุ์พืชใหม่ๆ ที่ได้รับการส่งจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพื่อที่จะได้รับผลตอบแทนที่สูง มีการปรับสภาพพื้นที่ดิน โดยการใช้ปุ๋ยคอก เช่น มูลวัว มูลไก่ จากแรงงูใจในราคาผลผลิตมันสำปะหลังในปี 2544 - 2545 ราคามันสำปะหลังราคา กิโลกรัมละ 1.40 บาท

ทุนในการดำเนินการในพื้นที่ 10 ไร่ โดยเฉลี่ย

1. ค่าไถปรับสภาพพื้นที่ 2 ครั้ง ราคาไร่ละ 120 บาท เป็นเงิน 2,400 บาท
2. ค่าต้นพันธุ์ 1,500 บาท
3. ค่ามูลไก่ 1,000 บาท
4. ค่าแรงงานปลูก 1,000 บาท
5. ค่ากำจัดวัชพืช 3,000 บาท
6. ค่าปุ๋ยเคมี 1,200 บาท
7. ค่าแรงงานขุดมันสำปะหลัง 1,500 บาท

รวมค่าใช้จ่าย 11,600 บาท

รายได้ที่คาดว่าจะได้รับ

-จากการจำหน่ายหัวมันสำปะหลังคาดว่าจะได้รับประมาณ 25,000 บาท

หักรายจ่ายคงเหลือ 13,400 บาท

วิธีดำเนินการ

- ไถปรับสภาพพื้นที่หลังจากขุดมันสำปะหลังแล้ว
- จัดเตรียมต้นพันธุ์ไว้สำหรับปลูก
- ใส่มูลไก่ในพื้นที่โดยโรยให้ทั่วพื้นที่ก่อนที่จะไถปลูก
- ไถยกร่องสำหรับปลูกมันสำปะหลัง
- การปลูกมันสำปะหลังโดยใช้แรงงานคน โดยมีระยะปลูกคือระหว่างแถว 100 เซนติเมตร ระหว่างต้น 50-75 เซนติเมตร
- เมื่อมันสำปะหลังงอกได้ 3-4 สัปดาห์ ทำการกำจัดวัชพืชครั้งแรก

- สัปดาห์ที่ 8-9 ทำการกำจัดวัชพืชอีกครั้ง แล้วใส่ปุ๋ยเคมี (ในการกำจัดวัชพืชอาจไม่ตรงตามกำหนดขึ้นอยู่กับปริมาณวัชพืชที่งอก)
- อาจจะทำกำจัดวัชพืชอีกครั้งเมื่อมันสำปะหลังอายุได้ 4 เดือน
- ทำการขุดหัวมันจำหน่ายเมื่อมันสำปะหลังอายุได้ 10-12 เดือน

ปัญหาที่พบในการดำเนินการ

-เมื่อปลูกแล้วมีต้นที่ไม่งอก ซึ่งถ้าหากมีจำนวนมากก็ต้องทำการปลูกซ่อม

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. การเกิดกองทุน พบว่า หมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข ตำบลหนองสรวง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา มีสมาชิกหมู่บ้านจำนวน 133 หลังคาเรือน มีประชากร 690 คน เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทจำนวน 122 คน มีการปล่อยให้กู้ยืม 2 ครั้ง จำนวน 112 ราย เป็นเงินรวมทั้งหมด 1,203,000 บาท มีการชำระคืนจำนวน 27 ราย เป็นเงิน 199,000 บาท คงเหลือผู้กู้จำนวน 85 คน เป็นเงิน 824,000 บาท มีเงินออมทรัพย์จำนวน 31,720 บาท เมื่อสิ้นเดือนกรกฎาคม 2545

2. ระบบบริหารกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนได้บริหารงาน และจัดทำระเบียบกองทุน โดยยึดระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีการแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งการปฏิบัติงานและการจัดทำบัญชีโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

3. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า ชาวบ้านมีการประยุกต์ใช้สิ่งใกล้ตัวนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์

4. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า กองทุนมีความเข้มแข็งเพราะสมาชิกมีความสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่มีการลักขโมย สมาชิกมีใจใฝ่เรียนรู้ และมีผู้นำที่คุณธรรมเสียสละ และอดทน เป็นที่นับถือของชาวบ้าน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการติดตามผลดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านหนองสรวง สันติสุข สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

1.2 เพื่อทราบถึงกระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนที่กำหนดไว้ มากน้อยเพียงใด

1.3 เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

1.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

1.5 เพื่อทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนความสามารถในการยกระดับความเป็นอยู่ การพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ของสมาชิกกองทุน

1.6 เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชน ท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2.วิธีดำเนินการ

1.7 ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจโดยละเอียด

1.8 เก็บรวบรวมข้อมูล จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ทั้งในเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ พร้อมทั้งอาศัยข้อมูลจากแบบรายงานต่างๆ ที่ได้เก็บไว้แล้วบางส่วน

1.9 ปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุน

1.10 ใช้ชีพชีพอิมเดลในการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน พร้อมทั้งกำหนดตัวบ่งชี้และตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

1.11 วิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยรวบรวมผลการวิเคราะห์เป็นเอกสาร

1.12 เขียนรายงานการประเมินผลในรูปแบบของสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินการ

- 3.1 ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น
- 3.2 ประชาชนในหมู่บ้านนำเงินกู้จากกองทุนไปใช้ในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ เพื่อสร้างรายได้ และสร้างอาชีพ
- 3.3 สมาชิกในหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุน มีความสามัคคีกัน มีความคิดริเริ่ม ร่วมแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุน
- 3.4 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนเพิ่มขึ้น มีความรับผิดชอบต่องินกองทุนและส่งเสริมการทำงานของกองทุน
- 3.5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีกองทุนเพิ่มขึ้น
- 3.6 ระเบียบกองทุนมีความชัดเจน โปร่งใสมากขึ้น เป็นระเบียบที่สามารถปฏิบัติตามได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกองทุน
- 3.7 สมาชิกในหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดีขึ้น มีเงินทุนในการประกอบอาชีพและรู้จักระมัดระวังในการใช้เงิน เพิ่มมากขึ้น
- 3.8 ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ก่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข

อภิปรายผล

1.การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข บรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน การมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้มีกองทุนที่มีประสิทธิภาพ และมีแนวโน้มว่าประชาชนในหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขมีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน เพื่อให้มีความง่ายและความคล่องตัวในการบริหารกองทุน โดยได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุนจากความเห็นชอบของสมาชิกทุกคนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการทุกคนอย่างชัดเจน ช่วยให้ระบบการบริหารกองทุนมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุขเปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดเวทีสัมมนาจัดกิจกรรมต่างๆที่ให้ความรู้ เพื่อให้ประชาชนนำความรู้ที่ได้ มาปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ แต่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอก เพื่อการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนทั่วไปและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ ได้แก่ กลุ่มแปรรูปผักผลไม้ (ข้าวเกรียบ) และมีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพแปรรูปผักผลไม้ในหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ประชาชนทั่วไปและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข มีความซื่อสัตย์ต่อชุมชน ร่วมมือร่วมใจในการทำงาน เพื่อส่วนรวม มีความสามัคคีรักใคร่กลมเกลียวกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรักต่อบ้านเกิดของตนเอง ร่วมแรงพัฒนาหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้หมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็งจนถึงปัจจุบัน

2.ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 เงินสะสมของกองทุนหมู่บ้านหนองสรวงสันติสุข ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2545 มีเงินสะสมจำนวน 222,346.68 บาท

2.1.2 ด้านความซื่อสัตย์ สมาชิกส่วนใหญ่มีความซื่อสัตย์ไม่มีการขโมยสิ่งของๆผู้อื่น

2.1.3 กองทุนมีผู้นำที่มีความสามารถ เป็นที่ไว้วางใจของสมาชิก และคณะกรรมการมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบการทำงานได้

2.1.4 เกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้าน ประชาชนร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันมากขึ้น จึงก่อให้เกิดเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง

2.1.5 สมาชิกในหมู่บ้านมีใจรักในการเรียนรู้ หาคำรู้ให้กับตนเอง

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 ประชาชนในหมู่บ้านยังคงมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคาร และนายทุนนอกระบบ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง แต่ยังคงปิดบังไม่ต้องการให้ใครทราบ โดยเฉพาะนายทุนนอกระบบจะไม่มีมาให้ข้อมูลว่าเป็นหนี้ ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เจริญเติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2.2 สมาชิกกองทุนบางรายไม่พึงพอใจในการตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งอนุมัติให้กู้เงินได้จำนวนน้อยกว่าที่ขอกู้ไว้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ในการจัดเวทีประชุมเท่าใดนัก

2.2.3 สมาชิกบางรายมีงานที่ต้องรับผิดชอบทำงานมาก บางคนต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่หมู่บ้าน ทำให้ไม่ได้รับข่าวสารจากการประชุมกองทุน ทำให้การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการเกิดความล่าช้า เก็บเงินฝากถังจะจากสมาชิกได้ไม่ครบตามกำหนดเวลา

1.2.4 คณะกรรมการกองทุนบางคนขาดความรู้ในการบริหารจัดการกองทุน และการทำบัญชีกองทุน ดังนั้นภาระหนักงตกเป็นของประธานและเหรัญญิก ทำให้ระบบการบริหารกองทุน มีความล่าช้า ขาดความละเอียดในการทำงาน บางครั้งคณะกรรมการได้ขอความช่วยเหลือจากบัณฑิตกองทุนให้ช่วยจัดทำบัญชี ซึ่งเป็นการช่วยบรรเทาปัญหาได้เพียงระดับหนึ่ง

1.2.5 เด็กวัยรุ่นในหมู่บ้านยังคงพบผู้ที่ติดยาเสพติดอยู่ในบางราย ซึ่งทั้งทางเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนทุกคนต่างก็พยายามช่วยกันแก้ไขปัญหายอยู่

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยได้เข้าร่วมศึกษาการสร้างองค์กรเครือข่ายย่อยภายในหมู่บ้าน ซึ่งสมาชิกหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข ได้จัดตั้งสมาชิกกลุ่มแปรรูปผัก ผลไม้ โดยเป็นองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดตั้งขึ้นก่อนนี้แล้ว แต่เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามา กลุ่มองค์กรเหล่านี้ได้มีการพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น สมาชิกกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความรู้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม ทำให้กลุ่มองค์กร มีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น เป็นส่วนช่วยเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ประชาชนในหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุขรู้หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน สมาชิกหันมาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานของรัฐ แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะอย่างเต็มที่ อีกทั้งสมาชิกต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับมติในที่ประชุม จึงทำให้การบริหารกองทุนคล่องตัวขึ้น การอยู่รวมกันอย่างอบอุ่นภายในครอบครัว มีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ อีกทั้งใน หมู่บ้านมีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี และคนชรา จึงทำให้ การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองสว่างสันติสุข มีความสงบสุข ร่วมเย็น อยู่กันอย่างมีสันติ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ

5.1. ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพต่างๆ สามารถลงทุนก่อให้เกิดรายได้จากผลผลิต และสามารถนำเงินชำระคืนกองทุน ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยได้ครบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้จำนวนเงินกองทุนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงการเติบโตของกองทุน

5.2. ผลกระทบ โดยตรง (Dirct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนิน โครงการตามกิจกรรมต่างๆ สามารถปลดปล่อยภาระหนี้สินลงได้ในระดับหนึ่ง และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น โดยสมาชิกได้รู้จักการใช้เงินให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ นำความรู้ที่ได้จากการรวม

กลุ่มองค์กร ไปพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพของตนเองและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าในอดีต

5.3. ผลกระทบ โดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ประชาชนเกิดความสามัคคีมากขึ้น สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น มีทัศนะอยากให้เกิดกองทุนที่มั่นคง มีประสิทธิภาพเพื่อความ เป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ก่อให้เกิดสันติสุขขึ้นในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ วงเงินที่อนุมัติให้กู้ สูงสุดไม่ควรเกิน 30,000 บาท จากระเบียบกองทุน ที่อนุมัติให้กู้ได้ไม่เกิน 50,000 บาท เนื่องจากสมาชิกบางรายหากกู้เงิน ไปแล้วไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ จะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น และเงินกองทุนอาจสูญ ไม่สามารถเรียกเก็บคืนได้

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

2.1. คณะกรรมการกองทุนควรให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของตนเองให้มากกว่านี้ โดยให้ความร่วมมือในการประชุมระดับอำเภอมากขึ้น ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่คณะกรรมการกองทุน โดยเฉพาะ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพ

2.2. ควรมีการแบ่งงาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน ตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้การบริหารกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3. ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุนแก่คณะกรรมการให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะற்றுณิกและเลขานุการ ควรได้รับความรู้ในการทำบัญชีกองทุนมากที่สุด เนื่องจากการทำบัญชีกองทุนค่อนข้างยากและข้อมูลมาก ต้องทำบัญชีไม่ให้ผิดพลาด เพื่อความโปร่งใสในการบริหารกองทุน และ เป็นการจ้ดระบบบัญชี ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยในการบริหารจัดการกองทุน

3. ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

3.1. สมาชิกผู้กู้เงินควรนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนขอ โครงการ ไม่ควรนำเงินไปใช้จ่ายทางอื่นที่ไม่เป็นประโยชน์หรือนำไปชำระหนี้แก่นายทุนนอกระบบ เพราะจะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น

3.2. สมาชิกผู้กู้เงินไปประกอบอาชีพต่างๆ ที่มีกิจกรรมเดียวกันหรือคล้ายกันควรมีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรประกอบอาชีพขึ้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มอาชีพเดียวกันและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การประกอบอาชีพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3. สมาชิกผู้กู้เงินควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การตลาด ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีทางเลือกมากขึ้น มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางมากขึ้น จะทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ช่วยลดปัญหาการเป็นหนี้สินลงได้

3.4. สมาชิกผู้กู้เงินที่ต้องการประกอบอาชีพเสริม หรือต้องการลดรายจ่ายในการผลิต ควรรวมกลุ่มกันจัดตั้งองค์กรขึ้น เช่น กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ เป็นการช่วยลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ โดยไม่ต้องซื้อปุ๋ยราคาแพงอีกต่อไป และสามารถผลิตปุ๋ยจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวได้

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

4.1 สาเหตุความล้มเหลวของกองทุนหมู่บ้าน โดยศึกษาหาสาเหตุที่จะทำให้กองทุนไม่ประสบผลสำเร็จ ว่าเกิดจากสาเหตุใด จากคณะกรรมการหรือจากสมาชิกกองทุน

4.2 ผลกระทบในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้น หลังจากมีเงินกองทุน 1 ล้านบาท เข้ามาในหมู่บ้าน และชุมชน การประกอบอาชีพของสมาชิกเปลี่ยนแปลงหรือไม่ สมาชิกมีหนี้สินเพิ่มหรือไม่ และสมาชิกมีฐานะความเป็นอยู่อย่างไร

4.3. ความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งสามารถตรวจสอบเอกสารของกองทุนได้ โดยตรวจสอบว่าคณะกรรมการมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนมากน้อยเพียงใด และสามารถจัดทำเอกสารได้หรือไม่

4.4 ควรยกย่องกองทุนหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการกองทุนจนประสบความสำเร็จ เพื่อกระตุ้นให้กองทุนหมู่บ้านอื่นปฏิบัติตาม และเป็นกำลังใจให้สำหรับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานต่อไปเพื่อให้กองทุนสามารถอยู่ได้ตลอดไป

4.5 อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน หรือมีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งเมื่อมีเงินกองทุนได้มีการรวมกลุ่มสร้างอาชีพใหม่ขึ้นมาหรือไม่และกลุ่มที่เกิดขึ้นเป็นมีลักษณะที่ยั่งยืน สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในต่อไปข้างหน้า

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน . 2544

คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง .
สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน . 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง
ชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี :
บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด

คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช)

กชช 2 ค. ปี 2544 ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน บ้านหนองสรวงสันติสุข หมู่ที่ 9 ตำบล
หนองสรวง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านหนองสรวงสันติสุข หมู่ 9 ตำบลหนองสรวง
อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2545

ชุดวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน : ศรีสยามพริ้นท์แอนด์แพคท์ จำกัด

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2545 ชุดวิชาการวิจัยชุมชน

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2545 ชุดวิชา การประเมินเพื่อ
พัฒนา

เทคโนโลยีสุรนารี , มหาวิทยาลัย , คู่มือนักศึกษาลักสูตรประกาศนียบัตร

บัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ (โรเนียวเข้าเล่ม)

สถิติข้อมูลการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ศ.ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ “รวมบทความทางการประเมินโครงการ”

พิมพ์ครั้งที่ 6 สำนักพิมพ์แห่งชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544 หน้า 221 – 234